

Rehber 2026

İnsan Hakları

Kulvarı

Alt Gündem Maddeleri

- Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları
- İfade Özgürlüğü ve Dezenformasyon
- Çocuk Hakları ve Gençlik
- Dijital Haklar ve Veri Güvenliği
- İnsan Kaçakçılığı ile Mücadele

İstanbul Üniversitesi
G20 Zirvesi

www.iukulturvehukuk.com
www.iug20zirvesi.com

İçerik

İçerik	2
Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları	7
1.Toplumsal Cinsiyet.....	7
1.1.Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	7
1.2.Kadınlar Açısından Eşitsizlik Alanları.....	7
1.2.1. Eğitim.....	7
1.2.2. İş Hayatı.....	7
1.2.3.Ev içi Emek.....	8
1.2.4.Siyaset ve Karar Alma.....	8
1.2.5.Şiddet ve Güvensizlik.....	8
1.2.6.Sağlık.....	8
1.2.7.Yoksulluk ve Cinsiyet.....	8
1.2.8.Kültür, Medya ve Dil.....	8
1.2.9.Kesişimsellik: Her Kadın Aynı Değil.....	8
1.3.G20 Ülkelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	8
1.3.1.Kadınların İşgücüne Katılımı.....	9
1.3.2.Ücret Eşitsizliği.....	9
1.3.3.Siyaset ve Karar Alma Mekanizmaları.....	9
1.3.4.Eğitimde Durum.....	9
1.3.5.Ev İçi Emek ve Bakım Yükü.....	9
2.G20 Ülkelerinin Görüşleri.....	9
2.1.Rusya.....	9
2.2.Çin.....	9
2.3.Avrupa Birliği (AB).....	10
2.4.Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	10
2.5.Avustralya.....	10
2.6.Türkiye.....	11
2.7.Endonezya.....	11
2.8.Almanya.....	11
2.9.Fransa.....	12
2.10.Birleşik Krallık.....	12
2.11.İtalya.....	12
2.12.Kanada.....	13
2.13.Meksika.....	13

2.14.Japonya.....	13
2.15.Güney Kore.....	14
2.16.Hindistan.....	14
2.17.Brezilya.....	14
2.18.Suudi Arabistan.....	15
2.19.Arjantin.....	15
2.20.Güney Afrika.....	15
3.Sonuç.....	16
Gerçeğin Ötesi (Post Truth) Çağında İfade Özgürlüğü.....	16
1.Giriş.....	16
2.Post-Truth Çağının Dinamikleri.....	16
2.1.Yankı Odaları ve Filtre Balonları.....	16
2.2.Algoritmik Manipülasyon ve Bot Hesaplar.....	17
3.Küresel Yaklaşımlar ve Düzenlemeler.....	17
3.1.Avrupa Birliği: Dijital Hizmetler Yasası (DSA).....	17
3.2.Amerika Birleşik Devletleri: Birinci Ek Madde (First Amendment).....	17
3.3.Türkiye: Dezenformasyon Yasası (217A).....	17
3.4.Birleşik Krallık: Çevrimiçi Güvenlik Yasası (Online Safety Act).....	17
3.5.Hindistan: Bilgi Teknolojileri (IT) Kuralları ve 2025 Güncellemesi.....	18
3.6.Avustralya: Sosyal Medya Yaş Sınırı Yasası (2024-2025).....	18
3.7.Brezilya: Sahte Haber Yasası (PL 2630).....	18
3.8.Çin: Siber Uzay Düzenlemeleri (2026 Güncellemeleri).....	18
4.İfade Özgürlüğü vs. Dezenformasyon.....	19
4.1.Temel Kavramlar Sözlüğü.....	19
4.2.Sahte Haber (Fake News) ve Dezenformasyon Yasaları.....	19
4.3.Nefret Söylemi ve Kışkırtma.....	19
4.4.İfade Özgürlüğünün Hukuki Dayanakları.....	20
4.5.Deepfake ve Yapay Zekâ Tehdidi.....	20
5.Ülkeler Gözünden.....	20
5.1.Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	20
5.2.Almanya.....	21
5.3.Türkiye.....	21
5.4.Çin.....	21
5.5.Birleşik Krallık.....	21
5.6.Fransa.....	21
5.7.Rusya.....	22
5.8.Brezilya.....	22
5.9.Hindistan.....	22
5.10.Suudi Arabistan.....	22

5.11.Japonya.....	22
5.12.Güney Kore.....	22
5.13.Endonezya.....	22
5.14.Kanada.....	22
5.15.Meksika.....	23
5.16.Güney Afrika.....	23
5.17.Avustralya.....	23
5.18.Arjantin.....	23
5.19.İtalya.....	23
5.20.Avrupa Birliği (AB).....	23
6.Sonuç.....	23
ÇOCUK HAKLARI VE GENÇLİK.....	24
1.Giriş.....	24
2.Çocuk Hakları.....	25
2.1.Çocuk haklarının sınıflandırılması.....	25
2.2.Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi.....	25
2.3.Gençlik Kavramı ve Önemi.....	25
2.4.Hukuki Boyut.....	25
2.5.Sosyolojik Boyut.....	26
2.6.Psikolojik boyut.....	26
2.7.Eğitim ve Çocuk Hakları İlişkisi.....	26
2.8.Çocuk ve Gençlik Politikalarının Hedefleri.....	26
3.G20 Ülkelerinin Görüşleri.....	27
3.1.Rusya.....	27
3.2.Çin.....	27
3.3.Avrupa Birliği (AB).....	27
3.4.Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	27
3.5.Avustralya.....	28
3.6.Türkiye.....	28
3.7.Endonezya.....	28
3.8.Almanya.....	28
3.9.Fransa.....	29
3.11.İtalya.....	29
3.12.Kanada.....	29
3.13.Meksika.....	30
3.14.Japonya.....	30
3.15.Güney Kore.....	30
3.16.Hindistan.....	31
3.17.Brezilya.....	31

3.18.Suudi Arabistan.....	31
3.19.Arjantin.....	32
3.20.Güney Afrika.....	32
4.Sonuç.....	32
DİJİTAL HAKLAR VE VERİ GÜVENLİĞİ.....	33
1. Dijital Hakların Tanımı.....	33
2. Dijital Hakların Türleri.....	33
2.1.Mahremiyet ve Kişisel Veri Koruma Hakkı.....	33
2.2. İfade Özgürlüğü ve İçerik Düzenlemesi.....	34
2.3.İnternete Erişim Hakkı.....	34
2.4.Algoritmik Haklar.....	34
3.Verİ Güvenliğinin Teknik ve Yönetimsel Boyutu.....	34
3.1.Verİ Güvenliğinin Temel İlkeleri (CIA Modeli).....	34
3.2.Teknik Koruma Yöntemleri.....	35
3.2.1.Şifreleme (Encryption).....	35
3.2.2.Kimlik Doğrulama Sistemleri.....	35
3.2.3.Güvenlik Testleri.....	35
4.Uluslararası Hukuk ve Karşılaştırmalı Modeller.....	35
4.1.Avrupa Modeli.....	35
4.2. ABD Modeli.....	35
4.3. Çin Modeli.....	35
6.G20 Ülkelerinin Görüşleri.....	35
6.1.Rusya.....	35
6.2.Çin.....	36
6.3.Avrupa Birliği (AB).....	36
6.4.Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	36
6.5.Avustralya.....	37
6.6.Türkiye.....	37
6.7.Endonezya.....	37
6.8.Almanya.....	37
6.9.Birleşik Krallık.....	38
6.10.İtalya.....	38
6.11.Kanada.....	38
6.12.Meksika.....	39
6.13.Meksika.....	39
6.14.Japonya.....	39
6.15.Güney Kore.....	40
6.16.Hindistan.....	40
6.17.Brezilya.....	40

6.18.Suudi Arabistan.....	41
6.19.Arjantin.....	41
6.20.Güney Afrika.....	41
7.Sonuç.....	42
İnsan Ticareti (Modern Kölelik).....	42
1.Giriş.....	42
2.İnsan Ticareti ile Mücadelede Küresel Yaklaşım.....	42
2.1.Önleme (Prevention).....	43
2.2.Koruma (Protection).....	43
2.3.Kovuşturma (Prosecution).....	43
2.4.İş Birliği (Partnership).....	43
2.5.TEMEL KAVRAMLAR VE FARKLAR.....	43
2.6.Uluslararası Gün.....	44
2.7.İnsan Ticaretinin İnsan Hakları Boyutu.....	44
2.8.İnsan Ticareti ile Göçmen Kaçakçılığı Farkı.....	44
3.Küresel Durum ve G20'nin Rolü.....	44
3.1.Sömürü Alanları.....	44
4. G20 Ülkelerinin Görüşleri.....	45
4.1.Almanya.....	45
4.2.Türkiye.....	45
4.3.Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	45
4.4.Çin.....	46
4.5.Birleşik Krallık.....	46
4.6.Hindistan.....	46
4.7.Fransa.....	46
4.8.İtalya.....	47
4.9.Rusya.....	47
4.10.Brezilya.....	47
4.11.Suudi Arabistan.....	47
4.12.Japonya.....	47
4.13.Güney Kore.....	48
4.14.Endonezya.....	48
4.15.Kanada.....	48
4.16.Meksika.....	48
4.17.Güney Afrika.....	48
4.18.Avustralya.....	48
4.19.Arjantin.....	49
4.20.Avrupa Birliği (AB).....	49
5.Sonuç.....	49

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları

1.Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeklere toplum tarafından yüklenen rolleri, beklentileri ve sorumlulukları ifade eder. Bu roller biyolojik değil; öğrenilmiş ve değiştirilebilir şeylerdir.

1.1.Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliği; kadınların ve erkeklerin haklara, fırsatlara ve kaynaklara eşit şekilde erişebilmesi demektir. Bu, herkesin aynı olması değil ihtiyaçlarına göre adil koşullara sahip olmasıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği daha güçlü ekonomi, adil toplum, mutlu bireyler, sağlıklı nesiller sağlar. Kadınlar açısından daha önemli olmasının sebebi tarihsel ve yapısal olarak birçok alanda dezavantaj yaşamaları ve hâlâ yaşıyor olmalarıdır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin biçimi ülkeden ülkeye değişse de hiçbir ülkede tamamen ortadan kalkmış değildir.

1.2.Kadınlar Açısından Eşitsizlik Alanları

1.2.1. Eğitim

Bazı bölgelerde kız çocukları erken yaşta okuldan alınır. Ev içi sorumluluklar eğitimi aksatır. Erken yaşta evlilikler eğitimi engeller.

1.2.2.İş Hayatı

Kadınlar aynı işi yapsa bile daha düşük ücret alabilir. Yönetici pozisyonlarında daha az yer alır. Hamilelik ve annelik kariyerlerini olumsuz etkileyebilir.

1.2.3.Ev içi Emek

Temizlik, yemek, çocuk ve yaşlı bakımı çoğunlukla kadının sorumluluğu sayılır. Bu emek ekonomik olarak görünmezdir ve karşılığı yoktur.

1.2.4.Siyaset ve Karar Alma

Parlamentolarda ve yerel yönetimlerde kadın temsil oranı düşüktür. Bu da kadınları ilgilendiren politikaların yetersiz kalmasına yol açar.

1.2.5.Şiddet ve Güvensizlik

Cinsiyet eşitsizliğinin en ağır sonuçlarından biri şiddettir. Kadınlar daha fazla maruz kalmaktadır. Şiddetin çoğu özel alan denilerek görünmez kılınır. Birçok ülkede şiddet yeterince cezalandırılmıyor; kadınlar korku, utanç veya ekonomik bağımlılık nedeniyle sessiz kalıyor.

1.2.6.Sağlık

Bazı ülkelerde kadınlar sağlık hizmetlerine erişimde erkeklere göre dezavantajlıdır. Anne sağlığı hizmetlerinin yetersizliği anne ölümlerini artırır. Kadınların bedeni ve üreme sağlığı üzerinde söz hakkı kısıtlanabilir.

1.2.7.Yoksulluk ve Cinsiyet

Dünya genelinde yoksulların önemli bir kısmını kadınlar oluşturur. Özellikle tek başına çocuk büyüten kadınlar daha kırılgandır. Buna “yoksulluğun kadınlaşması” denir. Sebepleri arasında düşük ücret, güvencesiz iş, ücretsiz bakım emeği, sosyal desteklere sınırlı erişim sayılır.

1.2.8.Kültür, Medya ve Dil

Medyada kadınlar çoğunlukla belli kalıplar içinde sunulur. Kadın bedeni bir nesne gibi gösterilebilir. Dilin kendisi bile cinsiyetçi olabilir

1.2.9.Kesişimsellik: Her Kadın Aynı Değil

Cinsiyet eşitsizliği yoksulluk, etnik kimlik, engellilik, göçmenlik durumu gibi faktörlerle birlikte derinleşebilir.

1.3.G20 Ülkelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

G20 ülkeleri ekonomik olarak güçlü olsa da toplumsal cinsiyet eşitliği açısından homojen değildir. Genel olarak kadınların işgücüne katılım oranı erkeklerden düşüktür, ücret eşitsizliği yaygındır, kadınlar karar alma mekanizmalarında yeterince temsil edilmemektedir, ev içi ücretsiz emek yükü büyük ölçüde kadınların üzerindedir.

1.3.1.Kadınların İşgücüne Katılımı

Çoğu G20 ülkesinde kadınların işgücüne katılımı erkeklerden %20-30 oranında daha düşüktür. Kadınlar daha çok yarı zamanlı, güvencesiz, düşük ücretli işlerde çalışmaktadır.

1.3.2.Ücret Eşitsizliği

Kadınlar aynı veya benzer işi yapmalarına rağmen erkeklerden daha düşük ücret almaktadır. Bunun nedenleri kadınların yönetici pozisyonlarında az olması, anneliğe bağlı kariyer kesintileri, kadın emeğinin düşük değerli görülmesidir.

1.3.3.Siyaset ve Karar Alma Mekanizmaları

Parlamentolarda kadın oranı genel olarak %30'un altındadır. Ayrıca üst düzey devlet yöneticileri ve bakanlıklarda kadın temsil oranı düşüktür. Bazı ülkelerde kota uygulamaları ile ilerleme kaydedilmiştir.

1.3.4.Eğitimde Durum

G20 ülkelerinin çoğunda kız çocuklarının eğitime erişimi artmıştır. Ancak STEM alanlarında (bilim, teknoloji, mühendislik, matematik) kadın temsili düşüktür.

1.3.5.Ev İçi Emek ve Bakım Yükü

G20 genelinde kadınlar erkeklere kıyasla 2-5 kat daha fazla ücretsiz bakım emeği üstlenir. Çocuk, yaşlı ve hasta bakımı kadınların sorumluluğu olarak görülür.

2.G20 Ülkelerinin Görüşleri

2.1.Rusya

Rusya Anayasası cinsiyet eşitliğini garanti eder. İş yerinde ayrımcılık yasaktır. 1995'te kabul edilen Kadın Hakları ve Eşitlik Yasaları ile kadın hakları desteklenmiştir. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite mezunu kadın oranı erkeklerden fazladır. Kadın işgücüne katılım oranı %55-60 civarındadır. Kadınlar çoğunlukla hizmet, eğitim ve sağlık sektörlerinde çalışır. Yönetici ve üst düzey pozisyonlarda kadın temsili düşüktür. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınların sorumluluğundadır. Yerel yönetimlerde kadın sayısı sınırlıdır. Üst düzey devlet pozisyonlarında kadın temsili düşüktür.

2.2.Çin

Çin Anayasası kadınların eşit haklara sahip olduğunu belirtir ve iş yerinde, eğitimde ve siyasal alanda ayrımcılığı yasaklar. Ancak mahkemeler ve kurumlar,

toplumsal baskılar ve yerel uygulamalar nedeniyle haklar tam korunmayabilir. Kentsel alanlarda kız ve erkek çocuklarının eğitim fırsatları genellikle eşittir. Kırsal bölgelerde kız çocuklarının okula gitme oranı düşüktür, erkek çocukları önceliklidir. Kadınlar daha çok hizmet, eğitim ve sağlık sektörlerinde yoğunlaşır. Üst düzey yönetici ve lider pozisyonlarında kadın oranı düşüktür. Çocuk bakımı, ev işleri ve yaşlı bakımı büyük ölçüde kadınların sorumluluğundadır. Parlamento ve parti düzeyindeki temsili düşüktür. Üst düzey siyasi pozisyonlarda kadın sayısı sınırlıdır.

2.3.Avrupa Birliği (AB)

Toplumsal cinsiyet eşitliğini temel bir değer olarak kabul etmektedir. Birlik düzeyinde kapsamlı hukuki düzenlemeler ve politika belgeleri bulunmaktadır. Üye devletler arasında uygulama farklılıkları devam etmektedir. AB Antlaşmaları ve Temel Haklar Şartı cinsiyet eşitliğini güvence altına alır. Eşit işe eşit ücret ilkesi Birlik hukukunun temel unsurlarındandır. Ücret Şeffaflığı Direktifi ile maaş eşitsizliklerinin görünür kılınması amaçlanmıştır. Üniversite mezunu kadın oranı birçok üye ülkede erkeklerden fazladır. STEM alanlarında kadın temsili hâlâ erkeklerden düşüktür. Üst düzey yönetim ve şirket yönetim kurullarında kadın temsili artmakla birlikte hâlâ tam eşit değildir. Birçok üye ülkede ebeveyn izni ve kamu destekli kreş hizmetleri bulunmaktadır. Bakım politikaları ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Avrupa Parlamentosu'nda kadın temsili yaklaşık %40 civarındadır. Bazı üye ülkelerde cinsiyet kotası uygulanmaktadır.

2.4.Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Cinsiyete dayalı ayrımcılık yasaktır ve işyerlerinde eşitlik, eğitimde fırsat eşitliği ve oy hakkı güvence altındadır. Haklar büyük ölçüde eyaletlere göre değişiklik gösterebilir. Kadınların üniversiteye katılım oranı erkeklerden yüksektir. Yükseköğretimde kadınlar sayısal olarak avantajlıdır. Akademide üst düzey pozisyonlarda erkek egemenliği sürmektedir. Kadınlar yaygın biçimde çalışma hayatında yer alır ancak eşit koşullarda yer almazlar. Kadınlar daha çok hizmet sektöründe, düşük ücretli, güvencesiz işlerde çalışır. Doğum izni çoğu zaman kısa sürelidir, ücretsizdir, işverenin inisiyatifine bağlıdır. Çocuk bakımı ve ev işleri ağırlıklı olarak kadınlar tarafından yapılır. Kreş ve bakım hizmetleri pahalıdır ve erişimi sınırlıdır. Kongrede kadın oranı hâlâ düşüktür, üst düzey devlet görevlerinde erkekler ağırlıktadır.

2.5.Avustralya

Yasal ve kurumsal olarak güçlü fakat pratikte eşitliğin tam sağlanamadığı bir ülkedir. Devlet, toplumsal cinsiyet eşitliğini resmi politika alanı olarak kabul eder.

Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite düzeyinde kadınlar erkeklerden fazladır. Akademide ve araştırma kurumlarında üst pozisyonlar hâlâ erkek ağırlıklıdır. Kadınlar ortalama olarak erkeklerden daha düşük ücret alır. Bu fark özellikle özel sektörde, üst düzey pozisyonlarda daha belirgindir. Kadınların işgücüne katılımı yüksektir ancak üst yönetim pozisyonlarında kadın oranı düşüktür. Ücretli ebeveyn izni sunar ancak pratikte ebeveyn iznini çoğunlukla anneler kullanır. Kadın temsil oranı %50'nin altındadır, yerel yönetimlerde eşitsizlik daha belirgindir.

2.6.Türkiye

Cinsiyet eşitsizliği yalnızca bireysel tutumlardan değil kültürel normlar, ekonomik yapı, siyasal tercihler ve kurumsal uygulamaların birleşiminden kaynaklanan yapısal bir sorundur. Kadın haklarını korumaya yönelik yasalar vardır. Uygulamada denetim eksikliği, yaptırımların caydırıcı olmaması, toplumsal baskı yüzünden eşitsizlik sürmektedir. Kız çocuklarının okullaşma oranı geçmişe göre artması ve üniversiteye erişimde cinsiyet farkı azalmıştır ancak kırsal bölgelerde kız çocukları hâlâ risk altındadır. Eğitim, her zaman istihdama dönüşmez. Temel sorunlar kadınların işgücüne katılım oranı düşüklüğü ve çalışan kadınları düşük ücretli, güvencesiz, kayıt dışı işlerde yoğunlaşmasıdır. Kadınlar aynı işi yapsa bile daha düşük ücret alabilir. Parlamentoda kadın temsil oranı düşüktür. Yerel yönetimlerde kadınlar daha da azdır.

2.7.Endonezya

1945 Anayasası kadın ve erkek eşitliğini tanır. 2004 Kadın Haklarını Koruma Yasası ve İş Yasası ile ayrımcılık yasaklanmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliği stratejileri devlet politikalarına entegre edilmiştir. Kadın haklarına erişim, yerel gelenek ve dini uygulamalar nedeniyle kısıtlanabilir. Kentsel bölgelerde kız ve erkek çocuklarının eğitime erişimi genellikle eşittir. İlk ve ortaöğretimde cinsiyet farkı azdır. Kırsal ve ada bölgelerinde kız çocukları okuldan erken ayrılabilir. Erken yaşta evlilikler ve aile sorumlulukları eğitimi kesintiye uğratar. Kadınlar daha çok hizmet, eğitim ve tarım sektörlerinde çalışır. Kayıt dışı ve güvencesiz işler kadınlar arasında yaygındır. Kadınlar yönetici ve üst düzey pozisyonlara nadiren çıkar. Çocuk bakımı, ev işleri ve yaşlı bakımı kadınların üzerine yoğun biçimde düşer. Ulusal parlamentoda kadın temsili yaklaşık %20 civarındadır. Yerel yönetimlerde kadınlar daha az temsil edilir.

2.8.Almanya

Yasal çerçeve ve kurumsal politikalar açısından toplumsal cinsiyet eşitliğine en fazla önem veren ülkelerden biridir. Kadınların istihdama katılımı yüksektir.

Kadınlar eğitilmiş ve nitelikli olmasına rağmen üst düzey yönetici pozisyonlarında az temsil edilir. Büyük şirketler kadın kotası koyarak kadınların iş hayatına katılımına imkan sağlamaktadır. Uzun doğum izinleri ve hem anne hem baba için ebeveyn izni gibi aile politikalarıyla dikkat çeker. Ancak pratikte ebeveyn iznini çoğunlukla anneler kullanır, babaların izin alması hâlâ kültürel olarak sınırlıdır. Çocuk bakımı, ev işleri, yaşlı bakımı büyük ölçüde kadınların üzerindedir. Parlamentoda kadın oranı birçok ülkeye göre yüksektir. 23 Şubat seçimlerinde parlamentonun yaklaşık %33 ü kadınlardan oluşmaktadır. Yerel yönetimlerde bu eşitsizlik daha belirgindir.

2.9.Fransa

1972'den itibaren eşit ücret yasaları yürürlükte. 2014'te çıkarılan cinsiyete dayalı eşitlik yasaları, işyerinde şeffaflığı ve eşitliği artırmayı hedefler. Toplumsal cinsiyet eşitliği stratejileri bakanlıklar ve kamu kurumları aracılığıyla uygulanır. STEM alanlarında kadın temsili hâlâ düşüktür. Akademik kariyerde kadınlar üst düzey pozisyonlara daha zor çıkar. Kadınlar işgücüne aktif olarak katılır. Yönetici ve üst düzey pozisyonlarda kadın oranı düşüktür. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınlar tarafından yürütülür. Devlet destekli kreş ve bakım hizmetleri yaygındır fakat maliyet ve erişim bazı bölgelerde sınırlıdır. Kadınlar yerel yönetimlerde ve bakanlıklarda daha görünür. Siyasi partilerde cinsiyet kotası uygulanmaktadır.

2.10.Birleşik Krallık

Eşit Ücret Yasası ve Eşitlik Yasası ile güvence altındadır. İş yerinde ve kamusal alanda cinsiyete dayalı ayrımcılık yasaktır. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksek, üniversite mezunu kadın sayısı erkeklerden fazladır. Akademik kariyerde üst düzey pozisyonlara kadınların erişimi sınırlıdır. Kadınların işgücüne katılım oranı yüksektir. Kadınlar yarı zamanlı ve esnek işlerde yoğunlaşır. Yönetici pozisyonlarında kadın temsili artırılmaya çalışılmaktadır ancak sınırlıdır. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınların sorumluluğundadır. Yerel yönetimlerde kadın temsili değişkendir. Siyasi partiler, kadın kotası ve destek programları uygular.

2.11.İtalya

Anayasa kadın ve erkek eşitliğini güvence altına alır. Uygulamada kültürel ve toplumsal normlar eşitsizliği artırabilir. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite mezunu kadın sayısı erkeklerden fazladır. STEM ve teknik alanlarda kadın temsili düşüktür. Kadınların işgücüne katılım oranı yaklaşık %50 civarındadır. Kadınlar çoğunlukla hizmet, eğitim ve sağlık sektörlerinde

yoğunlaşır. Yönetici ve üst düzey pozisyonlarda kadın sayısı sınırlıdır. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınların sorumluluğundadır. Devlet destekli kreş ve bakım hizmetleri mevcuttur ancak erişim bazı bölgelerde sınırlıdır. Siyasi partiler kotaya tabidir ve kadın katılımını teşvik eder. Üst düzey devlet pozisyonlarında kadın temsili hâlâ sınırlıdır.

2.12.Kanada

Kanada Anayasası ve Eşitlik Yasası kadın ve erkek eşitliğini güvence altına alır. Hükûmet toplumsal cinsiyet eşitliği stratejileri uygular ve federal düzeyde cinsiyet eşitliği ofisleri vardır. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite mezunu kadın sayısı erkeklerden fazladır. STEM ve teknik alanlarda kadın temsili hâlâ düşüktür. Kadın işgücüne katılım oranı yaklaşık %61 civarındadır. Yönetici pozisyonlarında kadın temsili artırılmaya çalışılmaktadır. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınların sorumluluğundadır. Devlet destekli kreş ve bakım hizmetleri mevcuttur ancak maliyet yüksek olabilir. Yerel yönetimlerde kadın temsili değişkendir. Federal ve eyalet düzeyinde kotalar ve teşvik programları uygulanmaktadır.

2.13.Meksika

2007'den itibaren yürürlükte olan Kadına Karşı Şiddeti Önleme Yasası ve cinsiyet eşitliği stratejileri mevcuttur. Yasal hakların uygulanması çoğu zaman sınırlıdır. Bölgesel farklar ve toplumsal normlar, eşitsizliği artırır. Kız çocuklarının eğitime erişimi şehirlerde yüksektir. Kırsal alanlarda okul terk oranı hâlâ yüksektir. Üniversite mezunu kadın sayısı erkeklerle benzer seviyededir. Kadınlar çoğunlukla hizmet, eğitim ve sağlık sektörlerinde çalışır. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınların sorumluluğundadır. Devlet destekli bakım hizmetleri sınırlıdır ve maliyetlidir. Yerel yönetimlerde kadın kotası uygulanmaktadır. Üst düzey devlet pozisyonlarında kadın sayısı hâlâ düşüktür.

2.14.Japonya

Japonya Anayasası kadın ve erkek eşitliğini garanti eder. İş yerinde cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan yasalar vardır. 2015'te "Womonomics" stratejisi ile kadın işgücünü artırmaya yönelik devlet politikaları uygulanmaktadır. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite mezunu kadın oranı erkeklerden fazladır. STEM alanlarında kadın temsili düşüktür. Kadınlar çoğunlukla hizmet ve eğitim sektörlerinde yoğunlaşır. Çocuk bakımı ve ev işleri çoğunlukla kadınların sorumluluğundadır. Devlet destekli kreş ve bakım hizmetleri mevcuttur ancak

yeterli değildir. Yerel yönetimlerde ve üst düzey devlet pozisyonlarında kadın sayısı düşüktür. Siyasi kotaya rağmen kadın liderliği hâlâ sınırlıdır.

2.15.Güney Kore

1987'den itibaren yürürlüğe giren Cinsiyete Dayalı Ayrımcılığı Önleme Yasası iş yerinde eşitliği sağlar. Devlet toplumsal cinsiyet eşitliği stratejileri ve kotası uygular. Ancak yasal hakların uygulanması, kültürel ataerkil yapılar nedeniyle sınırlıdır. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite mezunu kadın sayısı erkeklerden fazladır. İş hayatında terfi ve yönetim pozisyonlarına erişim sınırlıdır. Çocuk bakımı ve ev işleri büyük ölçüde kadınların sorumluluğundadır. Devlet destekli bakım hizmetleri sınırlı ve maliyetlidir. Parlamentoda kadın temsili %19 civarındadır. Yerel yönetimlerde kadın sayısı düşüktür. Devlet kotası uygulanmakta ancak etkisi sınırlıdır.

2.16.Hindistan

Kadınlara yönelik ayrımcılığı yasaklayan yasalar ve politikalar mevcuttur. 2005'ten sonra yürürlüğe giren Kadına Karşı Şiddeti Önleme Yasası ve iş yerinde eşitlik düzenlemeleri yürürlüktedir. Yerel mahkemeler ve toplumsal normlar kadın haklarını pratikte kısıtlayabilir. Kentsel alanlarda kız çocukları eğitim alabilmektedir. Kırsal alanlarda okullaşma oranı düşüktür. STEM ve teknik alanlarda kadın temsili düşüktür. Kadınların işgücüne katılım oranı %20 civarındadır. Kadınlar çoğunlukla tarım, hizmet ve kayıt dışı sektörlerde çalışır. Parlamentoda kadın temsili yaklaşık %14 civarındadır. Yerel yönetimlerde kadın kotası uygulanmaktadır.

2.17.Brezilya

2006'da kabul edilen Maria da Penha Yasası, kadına yönelik aile içi şiddete karşı kapsamlı koruma sağlamaktadır. Kadın cinayetlerine karşı daha ağır yaptırımlar içeren düzenlemeler kabul edilmiştir. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir. Üniversite mezunu kadın oranı erkeklerden fazladır. Kadınlar daha çok hizmet, eğitim, sağlık ve ev içi hizmet sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Kayıt dışı istihdam oranı kadınlar arasında yüksektir. Çocuk bakımı ve ev işleri büyük ölçüde kadınların sorumluluğundadır. Kamu destekli bakım hizmetleri bulunsa da yetersizdir. Siyasi partilerde cinsiyet kotası bulunmaktadır. Üst düzey yürütme pozisyonlarında kadın temsili sınırlıdır. 2011-2016 yılları arasında Dilma Rousseff ülkenin ilk kadın cumhurbaşkanı olarak görev yapmıştır.

2.18.Suudi Arabistan

2018'de kadınların araç kullanma yasağı kaldırılmıştır. 2019'da kadınlar seyahat ve iş konularında erkek vasiye bağı kalmadan karar alabilmektedir. İş yerinde ve kamusal alanda ayrımcılık hâlâ toplumsal ve kültürel engeller nedeniyle yaygındır. Kadınların yasalarla korunması güçlü olsa da uygulamada sınırlıdır. Kız çocuklarının eğitime erişimi yüksektir ve üniversite mezunu kadın sayısı erkeklerden fazladır. Eğitimdeki başarı işgücü piyasasına eşit katılımı garanti etmez. Kadın işgücüne katılım oranı %20-25 civarındadır. Kadınlar çoğunlukla eğitim, sağlık ve kamu sektöründe çalışır. Çocuk bakımı ve ev işleri neredeyse tamamen kadınların sorumluluğundadır. Siyasi kotaya ve reformlara rağmen kadın liderliği hâlâ sınırlıdır.

2.19.Arjantin

Üreme ve beden üzerindeki haklar genişletilmiştir. LGBTQ+ hakları konusunda Latin Amerika'nın öncü ülkelerinden biridir. Kız çocuklarının okullaşma oranı yüksektir. Üniversite düzeyinde kadınlar sayısal olarak erkeklerden fazladır. Eğitimli kadınların önemli bir kısmı işgücüne eşit koşullarda katılamaz. Kadınlar erkeklere kıyasla daha düşük ücret alır. Kadınlar daha çok hizmet sektöründe, bakım ve ev içi işlerde, güvencesiz pozisyonlarda çalışır. Çocuk bakımı, ev işleri, yaşlı bakımı büyük ölçüde kadınların sorumluluğundadır. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde bakım yükü daha da artar. Parlamentoda kadın temsili yüksektir. Siyasi partilerde cinsiyet kotası uygulanır. Kadınlar karar alma mekanizmalarında daha görünürdür.

2.20.Güney Afrika

Apartheid sonrası yasalar kadın haklarını güvence altına almıştır. Kadın hareketleri ve STK'lar toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda oldukça aktiftir. Anayasa kadın ve erkek eşitliğini garanti eder. Toplumsal normlar ve gelenekler kadın haklarının fiilen uygulanmasını zorlaştırabilir. Üniversite düzeyinde kadınların oranı erkeklerle yakın veya daha yüksektir. Kırsal ve yoksul bölgelerde kız çocuklarının eğitime öncelik verilmez. Kadınlar işgücüne aktif olarak katılır. Kadınlar daha çok hizmet, sağlık, eğitim ve tarım sektörlerinde yoğunlaşır. Yönetici ve lider pozisyonlarında kadın sayısı sınırlıdır. Yerel yönetimlerde kadın temsil oranı değişkendir. Siyasi kotalar kadınların karar alma mekanizmalarına katılımını artırmıştır.

3.Sonuç

Toplumsal cinsiyet eşitliği, yalnızca kadınların değil tüm toplumun refahını etkileyen temel bir insan hakları meselesidir. Dünyanın farklı bölgelerinde ve G20 ülkelerinde kadın haklarını koruyan yasalar ve politikalar bulunmasına rağmen, uygulamada hâlâ önemli eşitsizlikler devam etmektedir. Eğitim, iş hayatı, siyaset, sağlık ve ev içi emek gibi alanlarda kadınlar çoğu zaman dezavantajlı konumda kalmaktadır. Araştırmada incelenen ülkeler, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farklı yaklaşımlar ve politikalar geliştirmiştir. Bazı ülkelerde güçlü yasal düzenlemeler ve sosyal politikalar sayesinde ilerleme kaydedilirken, bazı ülkelerde kültürel normlar, ekonomik yapı ve kurumsal eksiklikler eşitsizliğin sürmesine neden olmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için yalnızca hukuki düzenlemeler yeterli değildir. Aynı zamanda eğitim politikaları, ekonomik fırsatlar, sosyal destek mekanizmaları ve toplumsal farkındalık çalışmalarının birlikte yürütülmesi gerekmektedir.

Gerçeğin Ötesi (Post Truth) Çağında İfade Özgürlüğü

1.Giriş

Post-truth, nesnel gerçeklerin kamuoyunu şekillendirmede duygulardan ve kişisel inançlardan daha az etkili olması durumunu ifade eder. 21. yüzyılda dijitalleşme ve sosyal medya platformlarının yükselişiyle birlikte ifade özgürlüğü, daha önce hiç karşılaşmadığı bir bilgi kirliliği ve manipülasyon sınavıyla karşı karşıyadır. Bu çağda ifade özgürlüğü sadece bir düşüncenin açıklanması değil aynı zamanda dezenformasyonun yayılmasına karşı hakikatin korunması dengesini kurmak zorundadır.

2.Post-Truth Çağının Dinamikleri

Gerçek ötesi çağ, bilginin hızla yayıldığı ancak doğruluğunun ikincil plana atıldığı bir yapıdır. Bu yapıyı besleyen temel unsurlar şunlardır:

2.1.Yankı Odaları ve Filtre Balonları

Sosyal medya algoritmaları, kullanıcıların sadece kendi dünya görüşlerine uygun içerikleri görmesini sağlar. Bu durum, bireylerin kendi doğrularına hapsediği

"yankı odalarını" (echo chambers) oluşturur. Farklı görüşlere kapalı olan bu odalar, kutuplaşmayı artırarak nesnel gerçeğin reddedilmesine yol açar.

2.2.Algoritmik Manipülasyon ve Bot Hesaplar

Yapay zeka destekli bot hesaplar, belirli bir görüşü baskın hale getirmek için saniyeler içinde binlerce içerik üretebilir. Bu durum ifade özgürlüğünün "niceliksel" bir saldırıya uğramasına neden olur; azınlıkta kalan bir görüş, botlar aracılığıyla çoğunlukmuş gibi gösterilerek kamuoyu yanıltılır.

3.Küresel Yaklaşımlar ve Düzenlemeler

G20 ülkeleri ve Avrupa Birliği, dijital dünyayı denetlemek için farklı yasal çerçeveler geliştirmektedir.

3.1.Avrupa Birliği: Dijital Hizmetler Yasası (DSA)

AB, 2024 itibarıyla tam kapsamlı uygulamaya koyduğu Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act) ile dev teknoloji şirketlerine ağır sorumluluklar yüklemiştir. Şirketler, yasa dışı içerikleri ve dezenformasyonu hızla kaldırmakla yükümlüdür. Bu, ifade özgürlüğünü korurken toplumsal güvenliği de sağlamayı amaçlayan bir dentedir.

3.2.Amerika Birleşik Devletleri: Birinci Ek Madde (First Amendment)

ABD, ifade özgürlüğü konusunda dünyadaki en esnek yaklaşıma sahiptir. Anayasal koruma nedeniyle "yalan bile olsa" bir düşüncenin açıklanması geniş bir serbestliğe sahiptir. Ancak 2024 seçimleri sonrası Elon Musk'ın X (Twitter) politikaları ve sosyal medya devlerinin moderasyon süreçleri ifade özgürlüğünün sınırlarını yargı önünde tartışmaya açmıştır.

3.3.Türkiye: Dezenformasyon Yasası (217A)

Türkiye, 2022'de yürürlüğe giren ve kamuoyunda "Dezenformasyon Yasası" olarak bilinen düzenleme ile "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçunu tanımlamıştır. Bu yasa çerçevesinde yapılan denetimler, ifade özgürlüğü ile kamu düzeni arasındaki hassas denge açısından uluslararası raporlarda sıkça tartışılmaktadır.

3.4.Birleşik Krallık: Çevrimiçi Güvenlik Yasası (Online Safety Act)

İngiltere, 2023'te kabul edilen ve Mart 2025 itibarıyla tam olarak uygulanmaya başlanan bu yasa ile sosyal medya şirketlerine özen yükümlülüğü (duty of care) getirmiştir.

- **Yasa Dışı İçerik:** Platformlar, yasa dışı içerikleri daha kullanıcılar görmeden tespit edip kaldırmak zorundadır.
- **Ofcom Denetimi:** Bağımsız düzenleyici kurum Ofcom, kurallara uymayan şirketlere küresel cirolarının %10'una kadar ceza kesme yetkisine sahiptir.

3.5.Hindistan: Bilgi Teknolojileri (IT) Kuralları ve 2025 Güncellemesi

Hindistan, dezenformasyonla mücadele konusunda en katı ülkelerden biridir. 15 Kasım 2025'te yürürlüğe giren yeni düzenlemeler, platformların sorumluluklarını daha da artırmıştır.

- **Hızlı Kaldırma:** Hükümet tarafından "yanlış" veya "yanıltıcı" olarak işaretlenen içeriklerin 36 saat içinde kaldırılması zorunludur.
- **Şeffaflık:** Şirketler, içerik moderasyon kararlarını nasıl aldıklarını çok daha şeffaf bir şekilde raporlamak zorundadır.

3.6.Avustralya: Sosyal Medya Yaş Sınırı Yasası (2024-2025)

Avustralya, 10 Aralık 2025 itibarıyla yürürlüğe giren devrim niteliğinde bir adım atarak dünyada bir ilke imza atmıştır.

- **16 Yaş Sınırı:** Sosyal medya platformlarının 16 yaş altındaki çocuklara hesap açması yasaklanmıştır.
- **Algoritmik Koruma:** Bu yasa gençlerin dezenformasyona ve algoritmik manipülasyona en açık kitle olduğu düşüncesiyle, onları dijital "yankı odalarından" korumayı amaçlar.

3.7.Brezilya: Sahte Haber Yasası (PL 2630)

Brezilya'da uzun süredir tartışılan Fake News Bill (Sahte Haber Yasası), 2025 yılı itibarıyla halen en sıcak siyasi gündemlerden biridir.

- **Hesap Verebilirlik:** Yasa, platformları bot hesapların ve yapay zeka tarafından üretilen sahte içeriklerin yayılmasından doğrudan sorumlu tutmayı hedefler.
- **Siyasi Rekabet:** Elon Musk ve Meta gibi devlerin lobicilik faaliyetleri nedeniyle yasanın geçiş süreci dünya çapında bir ifade özgürlüğü tartışmasına dönüşmüştür.

3.8.Çin: Siber Uzay Düzenlemeleri (2026 Güncellemeleri)

Çin, ifade özgürlüğünü devlet kontrolü altında tutan en sıkı modellere sahiptir. Ocak 2026'da yapılan son güncellemelerle denetim yeni bir seviyeye taşınmıştır.

- AI Etiketleme: Yapay zeka ile oluşturulan her türlü görsel ve metnin "AI üretimidir" şeklinde açıkça işaretlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.
- Algoritmik Müdahale: Devlet, algoritmaların "toplumsal düzeni bozacak" veya "yanlış değerleri teşvik edecek" içerikleri öne çıkarmasını doğrudan yasaklamıştır.

4.İfade Özgürlüğü vs. Dezenformasyon

İfade özgürlüğü, demokratik toplumların temel taşıdır. Ancak post-truth çağında bu özgürlüğün sınırları yeniden tartışılmaktadır.

4.1.Temel Kavramlar Sözlüğü

- İfade Özgürlüğü: Bireylerin herhangi bir müdahale olmaksızın görüş edinme, fikirlerini açıklama ve yayma hakkıdır. Bu hak, yalnızca hoş giden düşünceleri değil rahatsız edici ve eleştirel görüşleri de kapsar.
- Dezenformasyon (Disinformation):Kasıtlı olarak üretilen ve yayılan yanlış bilgidir. Amaç; kamuoyunu yanıltmak, toplumsal algıyı yönlendirmek, kaos yaratmak veya siyasi/ekonomik çıkar sağlamaktır.
- Yanıltıcı Bilgi (Misinformation): Kasıt olmaksızın yayılan hatalı ya da eksik bilgidir. Niyet kötü olmasa da toplumsal açıdan zararlı sonuçlar doğurabilir.
- Kötü Amaçlı Bilgi(Malinformation): Doğru bilgilerin, bağlamından koparılarak ya da çarpıtılarak zarar vermek amacıyla kullanılmasıdır.
- Hibrit Savaş: Dezenformasyonun diplomasi, siber saldırılar ve propaganda ile birlikte bir dış politika ve güvenlik aracı olarak kullanıldığı modern çatışma biçimidir.

4.2.Sahte Haber (Fake News) ve Dezenformasyon Yasaları

Dünya genelinde birçok ülke, dezenformasyonu engellemek amacıyla yeni yasalar çıkarmaktadır. Ancak bu yasaların en büyük risk faktörü "neyin gerçek olduğuna kimin karar vereceği" meselesidir. Hükümetlerin gerçeği belirleme tekeline eline alması muhalif seslerin kısılmasına ve sansüre yol açabilir.

4.3.Nefret Söylemi ve Kışkırtma

Gerçek ötesi çağda, duygular gerçeklerin önüne geçtiği için nefret söylemi daha hızlı zemin bulmaktadır. Yanlış bilgilerle beslenen öfke, toplumsal şiddete dönüşme riski taşır. Bu noktada ifade özgürlüğü, "başkasının haklarına zarar verme" sınırında daralmaktadır.

4.4.İfade Özgürlüğünün Hukuki Dayanakları

İfade özgürlüğü, uluslararası insan hakları hukukunda en temel haklardan biri olarak güvence altına alınmıştır. Bu çerçevede başlıca referans metinler şunlardır:

•Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi – Madde 19:

“Herkesin düşünce ve ifade özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak, müdahale olmaksızın görüş edinme ve sınırlar gözetmeksizin bilgi ve fikir arama, alma ve yayma özgürlüğünü de kapsar.”

•Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi – Madde 10

•Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi

Bununla birlikte, uluslararası hukuk ifade özgürlüğünü mutlak bir hak olarak görmez. BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’ne göre bu özgürlük şu durumlarda sınırlandırılabilir:

- Yasayla açık biçimde belirlenmiş olması,
- Başkalarının hak ve itibarının korunması,
- Ulusal güvenliğin, kamu düzeninin, genel sağlığın veya ahlakın korunması.

4.5.Deepfake ve Yapay Zekâ Tehdidi

Yapay zekâ tarafından üretilen sahte video ve ses kayıtları, gerçek ile kurgu arasındaki sınırı neredeyse ortadan kaldırmıştır. Siyasi liderlerin hiç söylemedikleri sözleri söylemiş gibi gösterilmesi ya da hiç gerçekleşmemiş olayların gerçek gibi sunulması artık teknik olarak mümkündür. Bu durum, ifade özgürlüğünün yeni paradoksunu doğurur:

“Konuşanın kim olduğunun bile kesin olarak bilinmediği bir dünyada, kimin ifade özgürlüğünü koruyoruz?”

5.Ülkeler Gözünden

5.1.Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

İfade özgürlüğünün dünyada en geniş yorumlandığı ülkedir. Anayasa’nın 1. Değişikliği (First Amendment), devletin konuşmaya müdahalesini neredeyse tamamen yasaklar. ABD modeli, özgürlük lehine en geniş ama dezenformasyon karşısında en kırılgan sistemdir. Yalan söylemek çoğu durumda anayasal bir hak olarak görülür. Devlet, yanlış bilgi yayma gerekçesiyle bireyleri cezalandıramaz. Platformları kullanıcı içeriklerinden hukuken sorumsuz tutar. Sosyal medyanın

dezenformasyon açısından hızla büyümesine zemin hazırlamıştır. Dezenformasyonun en yoğun görüldüğü ülkelerden biridir. Seçim süreçleri, pandemi ve toplumsal krizler yoğun bilgi kirliliği üretir.

5.2.Almanya

Dezenformasyon ve nefret söylemine karşı en sert düzenlemelere sahip Avrupa ülkesidir. Devlet, platformları içerik polisi olmaya zorlamakta bu durum ifade özgürlüğünü dolaylı biçimde sınırlayabilmektedir. Yasadışı içeriklerin 24 saat içinde kaldırılması zorunludur. Aksi halde platformlara 50 milyon Euro'ya kadar ceza uygulanır. Nefret söylemiyle mücadelede etkilidir.Ancak aşırı engelleme riski yüksektir.

5.3.Türkiye

Dezenformasyonu doğrudan ceza hukuku kapsamına alan ülkelerden biridir. TCK 217/A: “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçu 1-3 yıl arası hapis cezası öngörür. Platformların Türkiye’de temsilci bulundurma zorunluluğu ve içerik kaldırma taleplerine hızlı yanıt verme yükümlülüğü vardır. Tartışma Noktaları suç tanımının muğlaklığı, eleştirel gazetecilik üzerinde caydırıcı etki, yasanın geniş yorumlanma riskidir.

5.4.Çin

İnterneti mutlak devlet denetimi altında tutar. İfade özgürlüğü neredeyse tamamen devlet güvenliğine tabi kılınmıştır. Dezenformasyon kavramı çoğu zaman muhalif görüşleri bastırma aracıdır. Uygulamalar: great Firewall sistemi, batılı platformların yasaklanması, algoritmik sansür ve anahtar kelime filtreleme, sosyal kredi sistemi

5.5.Birleşik Krallık

Özgürlükler ile güvenli internet arasında sert bir denge arayışındadır. Platformlara geniş denetim sorumlulukları yükler. “Yasal ama zararlı içerik” kategorisi tartışmalıdır. Riskler şirketler üzerinde aşırı baskı ve sansürleşme eğilimidir.

5.6.Fransa

Demokratik süreci koruma adına devlet müdahalesi öne çıkar. Seçimlerden önce yalan haberlerin yargı kararıyla durdurulur. Yabancı kaynaklı propaganda kısıtlamaları

5.7.Rusya

Dezenformasyonla mücadele, devlet anlatısının korunması için araçsallaştırılmıştır. Resmi görüşle çelişen bilgi yaymak ağır suçtur. 15 yıla kadar hapis cezaları uygulanabilir. Yabancı Ajan Yasası, bağımsız medyayı baskılamak için kullanılır.

5.8.Brezilya

Dijital platformlarla devlet otoritesi arasındaki küresel çatışmanın önemli örneğidir. Yüksek Mahkeme, dezenformasyona karşı doğrudan müdahale eder. Seçim dönemlerinde hesap kapatma kararları yaygındır.

5.9.Hindistan

Dünyanın en büyük demokrasisinde ifade özgürlüğü alanı giderek daralmaktadır. IT Rules 2021; içerik kaldırma yetkilerinin genişletilmesi ve şifreli mesajların kaynağının izlenmesi talepleridir.

5.10.Suudi Arabistan

Bilgi alanı yoğun biçimde siyasal ve dini normlara göre kontrol edilir. Kraliyet ailesi ve dini değerlere eleştiri “dezenformasyon” sayılabilir. Devlet destekli dijital propaganda ağı yaygındır.

5.11.Japonya

Yumuşak düzenleme modeli olarak öne çıkar. Hukuki baskıdan çok toplumsal etik ve sektör özdenetim öne çıkar. Siber zorbalığa karşı tazminat ve sınırlı cezai düzenlemeler vardır.

5.12.Güney Kore

Dezenformasyon “kamu düzeni” sorunu olarak ele alınır. Yalan habere karşı yüksek tazminat mekanizmaları ve güçlü siber suç birimleri bulunmaktadır.

5.13.Endonezya

Dini ve etnik hassasiyetler politikayı belirler. ITE Yasası ile geniş kapsamlı içerik kısıtlamalar vardır. Aktivistler üzerinde baskı riski bulunur.

5.14.Kanada

Özgürlükçü ama kurumsal önlemleri güçlü modeldir. Seçim dönemlerinde platform şeffaflığına önem verilir ve dış müdahaleye karşı önlemler alınır.

5.15.Meksika

Sorun hukuki değil, yapısal güvenlik kaynaklıdır. Karteller ve suç örgütleri dezenformasyonun ana kaynağıdır. Gazetecilere yönelik fiziksel tehditler yaygındır.

5.16.Güney Afrika

Apartheid mirası nedeniyle düzenlemeler hassastır. Seçim dönemlerinde özel izleme mekanizmaları bulunur.

5.17.Avustralya

Platformları yerel medyaya ödeme yapmaya zorlayan yasa mevcuttur. Kaliteli haberi teşvik ederek dezenformasyonla mücadele

5.18.Arjantin

Tekelleşmeye karşı yapısal önlemler alınmıştır. Kutuplaşma kaynaklı dezenformasyonla mücadele vardır.

5.19.İtalya

Mahkeme kararlarıyla içerik engellemeleri vardır. Siyasi kutuplaşmanın etkisi belirgindir.

5.20.Avrupa Birliği (AB)

Dijital çağda ifade özgürlüğünü hem korumaya hem de dezenformasyona karşı "düzenlemeye" çalışan küresel bir kural koyucu konumundadır. Dijital Hizmetler Yasası (DSA) 2026 yılı itibarıyla tam kapasite uygulanır. Çevrimiçi platformlarda yasa dışı içeriğin kaldırılmasını kolaylaştırırken kullanıcı haklarını korumayı hedefler.

Avrupa Medya Özgürlüğü Yasası (EMFA) gazetecilerin casus yazılımlarla izlenmesini yasaklamayı ve medya sahipliğinde şeffaflığı zorunlu kılar.

6.Sonuç

Gerçeğin ötesi (post-truth) çağı, ifade özgürlüğünü insanlık tarihindeki en paradoksal noktasına taşımıştır. Bir yandan dijitalleşme sayesinde her birey bir yayıncıya dönüşerek ifade özgürlüğünü en geniş sınırlarına ulaştırmış, diğer yandan dezenformasyonun bu özgürlüğü istismar etmesiyle "hakikat" kavramı ciddi bir erozyona uğramıştır. 2026 yılı itibarıyla küresel manzara göstermektedir ki; ifade özgürlüğü artık sadece bir şeyi söyleme hakkı değil, aynı zamanda manipülasyondan arındırılmış bilgiye erişme hakkıyla iç içe geçmiştir.

Küresel ölçekte uygulanan modeller incelendiğinde, mutlak serbestlik (ABD modeli) ile mutlak denetim (Çin/Rusya modeli) arasında demokratik bir "orta yol" arayışı devam etmektedir. Avrupa Birliği'nin DSA ve EMFA gibi düzenlemeleri, ifade özgürlüğünü korurken teknoloji devlerini sorumlu tutan bir yapı inşa etmeye çalışsa da; "neyin gerçek olduğuna kimin karar vereceği" sorusu halen demokrasilerin önündeki en büyük etik ve hukuki engeldir.

Sonuç olarak, post-truth çağıyla mücadele sadece yasal düzenlemelerle veya algoritmik filtrelerle kazanılamaz. İfade özgürlüğünün dezenformasyon yasaları eliyle bir sansür mekanizmasına dönüşmemesi için şu üç temel sütun hayati önem taşımaktadır:

1. Dijital Medya Okuryazarlığı: Bireyin yankı odalarından çıkabilmesi ve manipülasyonu ayırt edebilmesi için bilişsel bir savunma hattı kurulmalıdır.
2. Şeffaf Algoritma Denetimi: Platformların hangi içeriği neden öne çıkardığı kamusal denetime açık olmalı, "filtrelenmiş gerçeklik" manipülasyonu engellenmelidir.
3. Bağımsız Yargı Güvencesi: Dezenformasyonla mücadele adı altında çıkarılan yasaların, siyasi birer silaha dönüşmemesi için denetim yetkisi hükümetlerin tekelinden alınarak bağımsız yargı ve sivil toplum mekanizmalarına devredilmelidir.

İfade özgürlüğü, ancak hakikatin nefes alabildiği bir zeminde toplumsal fayda sağlar. Gerçek ötesi çağın karanlığından çıkış yolu, ifadeyi kısıtlamak değil; çoğulculuğu, şeffaflığı ve olguya dayalı tartışma kültürünü dijital dünyanın yeni normu haline getirmektir.

ÇOCUK HAKLARI VE GENÇLİK

1.Giriş

Çocuklar ve gençler toplumların geleceğini şekillendiren en önemli toplumsal gruplardır. Bu nedenle çocukların haklarının korunması ve gençlerin toplumsal hayata aktif katılımının sağlanması modern devletlerin temel sorumlulukları arasında yer almaktadır.

2.Çocuk Hakları

Çocuk hakları; 18 yaşın altındaki bireylerin yaşam, gelişim, korunma ve katılım gibi temel haklarını güvence altına alan evrensel insan haklarıdır. Bu hakların en önemli uluslararası dayanağı Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'dir.

Sözleşmenin temel ilkeleri ayrımcılık yasağı, yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı, çocuğun yüksek yararı ilkesi, katılım hakkıdır. Bu ilkeler çocuk politikalarının şekillenmesinde rehber niteliğindedir.

2.1.Çocuk haklarının sınıflandırılması

Genellikle dört ana başlıkta incelenir. Bu haklar birlikte ele alınır ve birinin eksikliği diğerlerini de etkiler. Yaşama hakkı, gelişim hakkı, korunma hakkı, katılım hakkı.

2.2.Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi

Geleneksel toplumlarda çocuklar çoğunlukla aileye bağlı bireyler olarak değerlendirilirken modern dönemde bağımsız hak özneleri olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

20.yüzyılda uluslararası düzeyde kabul edilen belgeler, çocuk haklarının kurumsallaşmasını sağlamıştır. Önemli dönüm noktaları:

- 1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi
- 1959 BM Çocuk Hakları Bildirgesi
- 1989 BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

2.3.Gençlik Kavramı ve Önemi

Birleşmiş Milletler'e göre gençlik 15-24 yaş arası bireyleri kapsar ve dünyada yaklaşık 1,2 milyar genç bulunmaktadır. Gençler toplumsal değişimin taşıyıcısı, ekonomik kalkınmanın aktörü, sosyal ve politik dönüşümlerin itici gücü olarak görülür.

2.4.Hukuki Boyut

Çocuk hakları üç düzeyde korunur:

a) Uluslararası hukuk

- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

- ILO çocuk işçiliği sözleşmeleri

b) Ulusal hukuk

Devletler eğitim zorunluluğu, çocuk koruma kanunları, aile hukuku, sosyal hizmet sistemleri ile çocuk haklarını güvence altına alır.

c) Yerel uygulamalar

Belediye sosyal destekleri, okul rehberlik hizmetleri, gençlik merkezleri.

Hukuki düzenleme tek başına yeterli değildir; uygulama, denetim ve toplumsal bilinç gerekir.

2.5.Sosyolojik Boyut

Toplumlar çocuklara farklı roller yükler, gençlerden farklı sorumluluklar bekler. Gençlik ise kimlik oluşumunun en yoğun yaşandığı dönemdir. Bu süreçte aidiyet, arkadaşlık, değerler, meslek seçimi şekillenir.

2.6.Psikolojik boyut

Sağlıklı gelişim için güvenli aile ortamı, duygusal destek, eğitim, oyun ve sosyalleşme gerekir. İhmal ve istismar durumlarında travma, özgüven kaybı, kaygı bozuklukları, davranış problemleri görülebilir. Gençlik döneminde kimlik arayışı, bağımsızlık isteği, toplumsal kabul ihtiyacı çok güçlüdür.

2.7.Eğitim ve Çocuk Hakları İlişkisi

Eğitim, çocuk haklarının merkezinde yer alır. Eğitim hakkının etkilerine bakarsak yoksulluk döngüsünü kırar, toplumsal eşitliği artırır, ekonomik kalkınmayı destekler, demokratik bilinç oluşturur. Ancak günümüzde eğitime erişim eşitsizlikleri, okul terkleri, ekonomik engeller hâlâ önemli sorunlardır.

2.8.Çocuk ve Gençlik Politikalarının Hedefleri

- Her çocuğun eğitim hakkını güvence altına almak
- Sağlık ve beslenme hizmetlerini yaygınlaştırmak
- Çocuk istismarı ve ihmalini önlemek
- Gençlerin karar alma süreçlerine katılımını sağlamak
- İşsizlik ve yoksullukla mücadele
- Dijital güvenliği ve medya okuryazarlığını artırmak

3.G20 Ülkelerinin Görüşleri

3.1.Rusya

Çocuk haklarını anayasal güvence altına alan ve aile merkezli bir yaklaşımı benimseyen bir devlettir. Çocukların korunması, eğitim hakkı ve sağlıklı gelişimi devlet politikalarının önemli bir parçasıdır. Devlet, çocukların fiziksel ve ahlaki gelişimini korumayı öncelikli görür. Eğitim belirli yaş aralığında ücretsiz ve zorunludur. Gençlerin mesleki eğitim ve teknik alanlara yönlendirilmesi teşvik edilir. Devlet destekli gençlik programları ve organizasyonlar bulunmaktadır. Gençlerin ulusal değerler, vatanseverlik ve toplumsal sorumluluk çerçevesinde yetiştirilmesi vurgulanır. Aile yapısının korunması, çocuk politikalarının temel unsurudur.

3.2.Çin

Çocuk haklarını anayasal ve yasal çerçevede korur. Devlet merkezli ve toplumsal kalkınma odaklı yaklaşım vardır. Aile sorumluluğu ile birlikte devletin koruyucu rolü vurgulanır. Çocukların güvenliği ve refahı ulusal kalkınmanın parçasıdır. Dokuz yıllık zorunlu eğitim sistemi uygulanmaktadır. Yükseköğretime erişim artmıştır ve üniversite rekabeti yüksektir. Gençlerin teknik eğitim ve STEM alanlarına yönlendirilmesi teşvik edilir. Mesleki eğitim ve istihdam uyumu politikaları geliştirilmiştir. Gençlerin topluma entegrasyonu ve işgücüne katılımı önemsenir. Devlet destekli gençlik örgütleri ve programları bulunmaktadır.

3.3.Avrupa Birliği (AB)

Çocuk haklarını insan haklarının ayrılmaz bir parçasıdır. Çocukların korunması, refahı ve gelişimi temel politika alanıdır. Çocukların ayrımcılığa karşı korunması ve güvenli ortamda büyümesi hedeflenir. Politikalarda çocuk odaklı yaklaşım benimsenmektedir. Eğitim üye devletlerin yetkisinde olmakla birlikte iş birliği ve destek programları yürütür. Gençlerin eğitim, staj ve hareketliliğini destekleyen programlar bulunmaktadır. Dijital beceriler, mesleki eğitim ve istihdam uyumu önceliklidir. Gençlerin Avrupa genelinde eğitim ve deneyim kazanması teşvik edilir. Gençlerin demokratik süreçlere katılımı desteklenir. Sivil toplum ve gençlik örgütleri aktif rol oynar.

3.4.Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Çocuk haklarını anayasal düzeyde değil daha çok federal ve eyalet yasaları çerçevesinde düzenlenir. Aile yapısı ve ebeveyn sorumluluğu önemli bir ilkedir. Eğitim sistemi eyaletlere bağlıdır ve zorunlu eğitim uygulanır. Yükseköğretime erişim yaygındır ancak maliyetli bir konudur. Gençler için burs, kredi ve destek

programları bulunmaktadır. STEM, teknoloji ve girişimcilik alanları teşvik edilmektedir. Gençlerin sivil toplum faaliyetlerine katılımı yaygındır. Gençlik örgütleri ve üniversite temelli aktivizm güçlüdür. Demokratik süreçlere katılım teşvik edilir.

3.5. Avustralya

Çocuk haklarını güçlü yasal çerçeveye korur. Gençlerin eğitim, sağlık ve sosyal katılımını destekler. Çocukların korunması, refahı ve güvenliği önceliklidir. Aile sorumluluğu temel ilkelere biridir. Eğitim zorunludur ve yüksek erişim oranına sahiptir. Kamu eğitim sistemi yaygındır, özel okullar da bulunmaktadır. Yükseköğretim ve mesleki eğitim programları güçlüdür. Gençlerin işgücü piyasasına entegrasyonu için staj ve beceri programları uygulanmaktadır. Gençlerin sivil toplum ve gönüllülük faaliyetlerine katılımı teşvik edilir. Demokratik süreçlere katılım yaygındır (oy verme yaşı 18, zorunlu oy kullanma sistemi).

3.6. Türkiye

Çocuk haklarını anayasal güvence altına alan ve ulusal mevzuatında çocukların korunmasına öncelik veren bir ülkedir. Aile, çocuk politikalarının merkezinde yer alır. Çocuk istismarı ile ilgili yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Eğitim zorunludur ve devlet okulları yaygındır. Genç nüfus oranı yüksektir. Mesleki eğitim ve teknik alanlara yönlendirme politikaları uygulanmaktadır. Üniversiteye erişim yaygındır, yükseköğretim sistemi geniştir. Gençlerin spor, kültür ve gönüllülük faaliyetlerine katılımı desteklenmektedir. Gençlik merkezleri ve devlet destekli programlar bulunmaktadır.

3.7. Endonezya

Çocuk haklarını anayasal ve yasal çerçevede koruyan, genç nüfusu yüksek bir ülkedir. Çocukların korunması ve refahı devlet politikalarının önemli bir parçasıdır. Aile yapısı, çocuk gelişiminde temel unsur olarak görülür. Zorunlu eğitim sistemi uygulanmaktadır. Okullaşma oranları artmış olmakla birlikte bölgesel farklılıklar görülebilir. Genç nüfus oranı yüksektir ve bu demografik fırsat olarak değerlendirilir. Mesleki eğitim ve dijital beceriler son yıllarda öncelik kazanmıştır. Üniversite öğrencileri arasında sivil katılım yaygındır. Gençlik politikalarında girişimcilik ve istihdam önemli yer tutar.

3.8. Almanya

Çocuk koruma sistemi güçlüdür ve sosyal hizmetlerle desteklenir. Aile sorumluluğu önemlidir ancak devlet destek mekanizmaları geniştir. Eğitim

zorunludur ve kamu okulları yaygındır. Eğitim sistemi federal yapıya bağlı olarak eyaletler tarafından yürütülür. Mesleki eğitim (çift sistem=okul + işyeri) güçlü bir modeldir. Gençlerin iş piyasasına geçişini kolaylaştıran staj ve çıraklık programları yaygındır. Dijital beceriler ve yenilikçilik politikaları desteklenmektedir. Gençlerin sivil toplum ve gönüllülük faaliyetlerine katılımı yüksektir. Demokratik katılım ve gençlik meclisleri desteklenmektedir. Gençlik politikalarında sosyal uyum ve eşit fırsatlar ön plandadır.

3.9.Fransa

Çocuk haklarını anayasal ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde korur. Çocukların yüksek yararı temel ilkedir. Eğitim zorunludur ve ücretsiz kamu eğitimi yaygındır. Eğitim sistemi merkezi yapıya sahiptir. Mesleki eğitim ve teknik programlar geliştirilmiştir. Dijital beceriler ve yenilikçi alanlar teşvik edilmektedir. Gençlerin sivil toplum faaliyetlerine katılımı yaygındır. Öğrenci hareketleri ve gençlik örgütleri aktif rol oynar. Çocuk haklarını ulusal yasalar ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde koruyan bir ülkedir. Çocuk politikaları büyük ölçüde yerel yönetimlerle birlikte yürütülür. Aile sorumluluğu önemlidir ancak devlet destek hizmetleri yaygındır. Mesleki eğitim ve çıraklık programları güçlüdür. Üniversiteye erişim yaygındır ancak maliyetleri tartışma konusudur. Gençlerin sivil toplum ve gönüllülük faaliyetlerine katılımı yaygındır.

3.11.İtalya

Çocuk haklarını hem ulusal anayasal ilkeler hem de uluslararası sözleşmeler çerçevesinde koruyan bir ülkedir. Politikalar merkezi hükümet ile bölgeler arasında paylaştırılmıştır. Eğitim zorunludur ve devlet okulları yaygındır. Okul öncesi eğitim yaygın şekilde desteklenir. Zorunlu eğitim 16 yaşına kadar sürer. Mesleki eğitim ve teknik liseler önemli yer tutar. Genç işsizliği önemli bir politika sorunudur. Eğitim ve gençlik politikalarında European Union programlarıyla uyumlu hareket eder. Gençlerin yerel yönetim süreçlerine katılımı teşvik edilir. Belediyeler bünyesinde gençlik merkezleri ve gençlik konseyleri bulunur. Gönüllülük faaliyetleri ve sivil toplum katılımı yaygındır.

3.12.Kanada

Çocuk haklarını anayasal güvenceler, eyalet yasaları ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde koruyan bir ülkedir. Aile temelli bakım önceliklidir ancak devlet sosyal destek sağlar. Yerli çocukların korunması ve eşitsizliklerin giderilmesi önemli bir politika alanıdır. Eğitim sistemi eyaletlere göre değişiklik gösterir. İngilizce ve Fransızca iki resmi dilde eğitim verilir. Mesleki eğitim ve kolej sistemi güçlüdür. Üniversiteye erişim yaygındır ancak öğrenim ücretleri eyaletlere göre

farklılık gösterir. Genç işsizliği görece düşüktür ancak bölgesel farklılıklar vardır. Gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımı yaygındır. Yerel gençlik meclisleri ve danışma kurulları bulunmaktadır.

3.13.Meksika

Politikalar federal hükümet ile eyaletler arasında paylaştırılmıştır. Çocuk koruma sistemi sosyal hizmetler ve özel çocuk koruma kurumları üzerinden yürütülür. Yoksulluk ve sosyal eşitsizlik çocuk politikalarının merkezindedir. Çocuk işçiliği ve şiddetle mücadele öncelikli alanlardandır. Devlet, aileyi destekleyici sosyal yardım programları uygular. Eğitim anayasal bir haktır ve zorunludur. Kamu okulları yaygındır ancak kırsal ve kentsel bölgeler arasında kalite farkları bulunmaktadır. Ortaöğretime erişim artmış olsa da okul terk oranları bazı bölgelerde yüksektir. Mesleki eğitim programları geliştirilmektedir. Genç işsizliği ve kayıt dışı istihdam önemli sorunlardır. Gençlik enstitüleri ve yerel katılım mekanizmaları mevcuttur. Gençlerin şiddetten korunması ve güvenli yaşam hakkı politika gündemindedir.

3.14.Japonya

Çocuk haklarını koruyucu politikalar merkezi hükümet tarafından belirlenir ve yerel yönetimler tarafından uygulanır. Düşük doğum oranı ve yaşlanan nüfus çocuk ve gençlik politikalarını doğrudan etkilemektedir. Eğitim sistemi disiplinli ve akademik başarı odaklıdır. Üniversiteye geçiş rekabetçidir. Mesleki ve teknik eğitim programları bulunmaktadır. Dijitalleşme ve inovasyon devlet stratejilerinde önemli yer tutar. Yoğun sınav sistemi ve akademik baskı zaman zaman tartışma konusu olmaktadır. Gençlerin toplumsal katılımı görece sınırlıdır ancak artış göstermektedir. Yerel gençlik programları ve gönüllülük faaliyetleri desteklenmektedir. 2016'da düşürülerek oy kullanma yaşı olmuştur. Gençlerin ruh sağlığı ve sosyal izolasyon sorunları son yıllarda daha fazla gündeme gelmiştir.

3.15.Güney Kore

Politikalar merkezi hükümet tarafından belirlenir ve yerel yönetimler tarafından uygulanır. Çocuk koruma sistemi sosyal hizmet kurumları ve özel destek merkezleri üzerinden yürütülür. Düşük doğum oranı ve yoğun akademik rekabet, çocuk ve gençlik politikalarını doğrudan etkilemektedir. Eğitim zorunludur ve kamu okulları yaygındır. Eğitim sistemi yüksek akademik rekabet ve sınav odaklı yapıdadır. Üniversiteye giriş sınavı (CSAT) gençler için belirleyicidir. Özel dershaneler (hagwon) yaygındır. STEM eğitimi, teknoloji ve dijital beceriler önceliklidir. Genç işsizliği ve kariyer baskısı politika gündemindedir. Gençlerin dijital platformlarda katılımı yüksektir. Yerel gençlik merkezleri ve devlet destekli

programlar bulunmaktadır. Gönüllülük ve toplumsal sorumluluk projeleri teşvik edilir. Gençlerin ruh sağlığı ve sosyal baskı sorunları kamu politikalarında yer almaktadır.

3.16.Hindistan

Çocuk haklarını anayasal hükümler ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde koruyan bir ülkedir. Çocuk işçiliği, erken yaşta evlilik ve yoksulluk önemli politika alanlarıdır. Çocuk koruma sistemi hem kamu kurumları hem de sivil toplum tarafından yürütülür. Eğitim anayasal bir haktır ve belirli yaş aralığında zorunludur. Kamu okulları yaygındır ancak kırsal ve kentsel bölgeler arasında kalite farkları bulunmaktadır. Okullaşma oranı artmıştır fakat terk oranları bazı bölgelerde yüksektir. Mesleki eğitim programları ve teknik enstitüler bulunmaktadır. Gençlerin sivil toplum ve gönüllülük faaliyetlerine katılımı artmaktadır. Ulusal gençlik programları ve beceri geliştirme projeleri yürütülmektedir. Gençlerin istihdamı ve ekonomik katılımı öncelikli politika alanıdır. Toplumsal eşitsizlikler ve bölgesel farklılıklar gençlik politikalarını etkilemektedir.

3.17.Brezilya

Çocuk haklarını anayasal güvence altına alan ve sosyal devlet yaklaşımıyla koruyan bir ülkedir. Politikalar federal hükümet, eyaletler ve belediyeler arasında paylaştırılmıştır. Brezilya'da çocuk haklarının temel yasal dayanağı Estatuto da Criança e do Adolescente (ECA)'dır. Eğitim anayasal bir haktır ve zorunludur. Kamu okulları yaygındır ancak bölgesel kalite farkları bulunmaktadır. Ortaöğretime erişim artmıştır. Mesleki eğitim ve genç istihdam programları geliştirilmektedir. Genç işsizliği ve eğitimden kopma oranları bazı bölgelerde yüksektir. Gençlerin sivil toplum ve toplumsal hareketlere katılımı yaygındır. Belediyelerde çocuk ve gençlik konseyleri bulunmaktadır. Oy kullanma yaşı 16'dır (16-17 yaş arası gönüllü, 18 sonrası zorunlu).

3.18.Suudi Arabistan

Çocuk haklarını ulusal yasalar ve İslam hukuku çerçevesinde koruyan bir ülkedir. Politikalar merkezi yönetim tarafından belirlenir ve uygulanır. Çocukların korunması devletin ve ailenin ortak sorumluluğu olarak görülür. Aile yapısı ve ebeveyn otoritesi güçlüdür. United Nations Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne taraftır ancak sözleşmeyi İslam hukukuna uygunluk şartıyla kabul etmiştir. Eğitim zorunlu ve ücretsizdir. Kamu okulları yaygındır. Kız ve erkek öğrenciler için eğitim uzun yıllar ayrı yürütülmüştür son dönemde bazı alanlarda değişimler yaşanmıştır. Yükseköğretime erişim artmıştır. Genç nüfus oranı yüksektir ve

devlet genç istihdamını artırmayı hedeflemektedir. Gençlik merkezleri ve spor faaliyetleri teşvik edilmektedir. Oy kullanma sistemi sınırlıdır, ülke monarşi ile yönetilmektedir. Kadınların toplumsal katılımı son yıllarda artmıştır ancak bazı alanlarda kısıtlamalar devam etmektedir.

3.19.Arjantin

Çocuk haklarını anayasal güvence altına alan ve hak temelli yaklaşımı benimseyen bir ülkedir. Uygulamalar federal yapı kapsamında ulusal hükümet ve eyaletler tarafından yürütülür. Çocuk işçiliği ve sosyal dışlanmayla mücadele önceliklidir. Eğitim anayasal bir haktır ve zorunludur. Kamu okulları yaygındır ve ücretsizdir. Ortaöğretime erişim yüksektir ancak ekonomik kriz dönemlerinde okul terk oranları artabilmektedir. Üniversiteler büyük ölçüde ücretsizdir ve kamu üniversiteleri güçlüdür. Mesleki eğitim programları bulunmaktadır. Gençlerin sivil toplum ve toplumsal hareketlere katılımı yaygındır. Öğrenci hareketleri ve gençlik örgütleri güçlüdür. Oy kullanma yaşı 16'dır (16-17 yaş arası gönüllü). Gençlerin siyasi ve toplumsal katılımı Latin Amerika ortalamasına göre yüksektir.

3.20.Güney Afrika

Çocuk haklarını güçlü anayasal hükümler ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde koruyan bir ülkedir. Çocuk politikaları ulusal düzeyde belirlenir ve eyaletler tarafından uygulanır. Çocuk koruma sistemi sosyal hizmetler ve mahkemeler aracılığıyla işler. Eğitim anayasal bir haktır ve belirli yaşa kadar zorunludur. Devlet okulları yaygındır. Eğitimde geçmişten gelen eşitsizlikleri azaltma hedefi bulunmaktadır. Genç işsizliği yüksek bir politika sorunudur. Dijital beceriler ve girişimcilik gençlik politikalarında önemlidir. Gençlerin sivil toplum faaliyetlerine katılımı yaygındır. Toplumsal hareketler ve gençlik örgütleri etkilidir. Gençlerin sosyal dışlanma gündemdedir.

4.Sonuç

Çocuk hakları ve gençlik politikaları, toplumların sürdürülebilir kalkınması ve demokratik gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Çocukların yaşam, gelişim, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması yalnızca bireysel refahı değil, aynı zamanda toplumsal istikrarı ve ekonomik ilerlemeyi de destekler. Bu nedenle devletler hem ulusal hukuk sistemleri hem de uluslararası sözleşmeler aracılığıyla çocuk haklarını korumaya yönelik politikalar geliştirmektedir. G20 ülkelerinin yaklaşımları incelendiğinde ortak hedeflerin çocukların korunması, eğitim hakkının güçlendirilmesi ve gençlerin toplumsal hayata aktif katılımının artırılması olduğu görülmektedir. Bununla birlikte

ülkelerin politikaları; yönetim yapıları, ekonomik koşulları, demografik özellikleri ve kültürel değerleri doğrultusunda farklılık gösterebilmektedir. Bazı ülkeler aile merkezli yaklaşımları ön plana çıkarırken bazıları sosyal devlet politikaları ve kurumsal destek mekanizmalarına daha fazla ağırlık vermektedir. Çocuk haklarının etkin şekilde korunması yalnızca yasal düzenlemelerle değil; eğitim, sosyal hizmetler, ekonomik fırsatlar ve toplumsal farkındalıkla mümkün olmaktadır. Gençlerin eğitim, istihdam ve karar alma süreçlerine katılımının artırılması, gelecekte daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir toplumların oluşmasına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle uluslararası iş birliği, politika paylaşımı ve genç odaklı stratejiler çocuk ve gençlik alanında temel öncelikler olmaya devam etmektedir.

DİJİTAL HAKLAR VE VERİ GÜVENLİĞİ

1. Dijital Hakların Tanımı

Dijital haklar, bireylerin internet ve dijital teknolojiler aracılığıyla yürüttükleri faaliyetlerde sahip oldukları temel hak ve özgürlüklerin bütünüdür. Bu haklar, klasik insan haklarının dijital ortama uyarlanmış biçimi olarak görülür.

Temel dayanakları ifade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, bilgiye erişim hakkı, ayrımcılık yasağı, adil yargılanma hakkıdır. Dijital haklar, üçüncü ve dördüncü kuşak insan hakları tartışmaları içinde değerlendirilir.

2. Dijital Hakların Türleri

2.1. Mahremiyet ve Kişisel Veri Koruma Hakkı

Bireyin kişisel verileri üzerinde kontrol sahibi olmasıdır.

Örneğin:

- Veriye erişim hakkı
- Verinin düzeltilmesini talep etme
- Verinin silinmesini isteme (unutulma hakkı)

2.2. İfade Özgürlüğü ve İçerik Düzenlemesi

Dijital ortamda düşünce açıklama hakkı ancak nefret söylemi, dezenformasyon, terör propagandası gibi konularla sınırlandırılabilir.

2.3. İnternete Erişim Hakkı

Bazı hukukçulara göre internet erişimi artık temel bir insan hakkıdır.

Örneğin Birleşmiş Milletler, internet erişiminin ifade özgürlüğüyle bağlantılı olduğunu vurgulamıştır:

- Madde 21 - İfade ve düşünce özgürlüğü ve bilgiye erişim

Taraf Devletler, engelli kişilerin, bu Sözleşmenin 2. maddesinde tanımlandığı üzere, bilgi ve fikir arama, alma ve yayma özgürlüğü de dahil olmak üzere, ifade ve düşünce özgürlüğü haklarını başkalarıyla eşit şartlarda ve kendi seçtikleri tüm iletişim biçimleri aracılığıyla kullanabilmelerini sağlamak için gerekli tüm uygun önlemleri alacaklardır; bunlar arasında şunlar yer almaktadır:

- a) Genel kamuoyuna yönelik bilgilerin, farklı engellilik türlerine uygun erişilebilir formatlarda ve teknolojilerde, zamanında ve ek maliyet olmaksızın engelli bireylere sunulması;
- b) Engelli kişilerin resmi etkileşimlerde işaret dilleri, Braille alfabesi, destekleyici ve alternatif iletişim yöntemleri ve kendi tercih ettikleri diğer tüm erişilebilir iletişim araçları, biçimleri ve formatlarını kullanmalarını kabul etmek ve kolaylaştırmak;
- c) İnternet de dahil olmak üzere genel halka hizmet sunan özel kuruluşları, engelli bireyler için erişilebilir ve kullanılabilir formatlarda bilgi ve hizmet sunmaya teşvik etmek;
- d) İnternet üzerinden bilgi sağlayanlar da dahil olmak üzere kitle iletişim araçlarını, hizmetlerini engelli kişilerin erişimine uygun hale getirmeye teşvik etmek;
- e) İşaret dillerinin tanınması ve kullanımının teşvik edilmesi.

2.4. Algoritmik Haklar

Algoritmik haklar, bireylerin otomatik karar verme sistemlerinin etkilerine karşı korunmasını ve bu sistemlerin şeffaf, adil ve hesap verebilir olmasını talep etme hakkıdır. Özellikle yapay zekâ, büyük veri ve makine öğrenmesi sistemlerinin yaygınlaşmasıyla önem kazanmıştır. Yeni nesil tartışmalarda yapay zekâ kararlarına itiraz hakkı, otomatik profil oluşturmaya karşı korunma, şeffaf algoritma talebi gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır.

3. Veri Güvenliğinin Teknik ve Yönetimsel Boyutu

3.1. Veri Güvenliğinin Temel İlkeleri (CIA Modeli)

İlke

Gizlilik (Confidentiality)

Bütünlük (Integrity)

Açıklama

Yetkisiz erişimin engellenmesi

Verinin değiştirilmemesi

Erişilebilirlik (Availability)

Yetkili kişilerin erişebilmesi

3.2.Teknik Koruma Yöntemleri

3.2.1.Şifreleme (Encryption)

Verinin matematiksel yöntemlerle korunmasıdır. Özellikle uçtan uca şifreleme (E2EE) mesajlaşma uygulamalarında kullanılır.

3.2.2.Kimlik Doğrulama Sistemleri

Çok faktörlü doğrulama (MFA), Biyometrik doğrulama, Token sistemleri

3.2.3.Güvenlik Testleri

Sızma testleri (penetration testing), Zafiyet taramaları, Log analizleri

4.Uluslararası Hukuk ve Karşılaştırmalı Modeller

4.1.Avrupa Modeli

Avrupa Birliği yaklaşımı birey merkezli, şirketlere ağır yaptırımlar, veri minimizasyonu ilkesi, açık rıza zorunluluğu şelindedir.

Ek olarak Digital Services Act ve Digital Markets Act platform sorumluluğunu artırmıştır.

4.2. ABD Modeli

ABD’de federal düzeyde kapsamlı bir veri koruma yasası yoktur ancak eyalet bazlı düzenlemeler bulunur.

4.3. Çin Modeli

Çin’de veri koruma yasaları vardır ancak devletin gözetim yetkisi geniştir, veri egemenliği kavramı ön plandadır. Bu model güvenliği özgürlükten önce konumlandırır.

6.G20 Ülkelerinin Görüşleri

6.1.Rusya

Devletler kendi dijital altyapıları üzerinde egemenlik sahibi olmalıdır. Bu nedenle internet altyapısının ülke içinde kontrol edilebilmesini savunur, ulusal veri merkezlerinin kurulmasını teşvik eder. Bu yaklaşım özellikle “egemen internet” politikası ile ortaya çıkmıştır. Bu politika kapsamında gerektiğinde ülke internetini küresel internetten bağımsız çalıştırabilecek bir altyapı kurmayı

hedefler. Vatandaşlara ait verilerin ülke içinde saklanmasını savunur. Dijital platformların tamamen serbest bırakılmasının toplumsal ve siyasi istikrara zarar verebileceğini savunur. Devlet zararlı görülen içerikleri engelleyebilir; sosyal medya platformlarına düzenlemeler getirilebilir; aşırılık, propaganda veya yanlış bilgi yayılımına karşı müdahale edilebilir.

6.2.Çin

Dijital alanın tamamen özgür bir alan değil devlet tarafından düzenlenmesi gereken bir alan olduğunu savunur. Dijital alanın devlet egemenliğinin bir parçası olduğunu savunur. Bu yaklaşım “siber egemenlik” olarak adlandırılır. Veri güvenliğini ulusal güvenliğin önemli bir parçası olarak görür. Geliştirdiği politikalarla özellikle veri sızıntısı ve yabancı müdahaleleri önlemeyi amaçlar. İnternet içerikleri devlet tarafından düzenlenir. Sosyal medya platformları devlet düzenlemelerine uymak zorundadır.

6.3.Avrupa Birliği (AB)

Dijital ortamda bireylerin haklarının korunmasını öncelikli görür ve teknoloji şirketlerinin bu haklara saygı göstermesi gerektiğini savunur. Dijital hakların, insan haklarının dijital ortamdaki uzantısı olduğu yaklaşımı özellikle Charter of Fundamental Rights of the European Union ile güvence altına alınmıştır. Dünyadaki en güçlü veri koruma düzenlemelerinden birine sahiptir. Bunun temelini General Data Protection Regulation oluşturur. Bu düzenleme kapsamında kişisel veriler bireyin açık rızası olmadan kullanılamaz, şirketler veri toplama konusunda şeffaf olmak zorundadır, bireyler verilerine erişme, düzeltme ve silme hakkına sahiptir. Büyük teknoloji platformlarının dijital ortamda çok fazla güç kazanmasının rekabeti ve kullanıcı haklarını tehdit edebileceğini düşünmektedir.

6.4.Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Yaklaşımı ifade özgürlüğü, yenilikçilik ve serbest piyasa ilkeleri üzerine kuruludur. Dijital ortamın açık ve özgür kalmasını savunurken aynı zamanda ulusal güvenlik ve siber güvenliğe de önem verir. ABD'ye göre internet, bireylerin düşüncelerini özgürce ifade edebildiği bir alan olmalıdır. Bu yaklaşım büyük ölçüde First Amendment to the United States Constitution kapsamında değerlendirilmektedir. Veri koruma sistemi Avrupa'ya göre daha sektörel ve esnek bir yapıya sahiptir. ABD'nin yaklaşımı genel olarak teknoloji inovasyonunu teşvik etmek, girişimciliği desteklemek, küresel teknoloji liderliğini sürdürmek üzerine kuruludur.

6.5. Avustralya

Avustralya, dijital ortamda kullanıcı haklarını korumaya çalışırken aynı zamanda çevrimiçi suçlar, zararlı içerik ve siber tehditlerle mücadele etmeyi öncelikli görmektedir. Bireylerin kişisel verilerinin korunmasını dijital hakların temel unsurlarından biri olarak görür. Bu alandaki temel düzenleme Privacy Act 1988'dir. Dijital ortamı ulusal güvenlik açısından kritik bir alan olarak görmektedir. Bu nedenle kritik altyapıların siber saldırılara karşı korunmasını, devlet kurumları ve özel sektör arasında iş birliğini, siber suçlarla mücadeleyi öncelikli politikalar arasında görmektedir. Büyük teknoloji platformlarının kullanıcı güvenliği konusunda daha fazla sorumluluk taşıması gerektiğini savunur.

6.6. Türkiye

Dijital ortamda kişisel verilerin korunmasını önemli görürken aynı zamanda siber güvenlik, kamu düzeni ve zararlı içeriklerle mücadele konularına da büyük önem vermektedir. Türkiye'de kişisel verilerin korunması temel bir hak olarak kabul edilmektedir. Dijital platformların kullanıcı haklarını koruması ve ulusal yasalara uyması gerektiğini savunmaktadır. Bu kapsamda sosyal medya platformlarının Türkiye'de temsilci buldurması, kullanıcı şikayetlerinin belirli sürelerde yanıtlanması, yasa dışı içeriklere karşı hızlı müdahale edilmesi gibi düzenlemeler getirilmiştir. Dijital ortamda kamu düzenini bozabilecek veya bireylere zarar verebilecek içeriklere karşı düzenlemeler yapılması gerektiğini savunmaktadır.

6.7. Endonezya

Hızla büyüyen internet kullanıcı sayısı nedeniyle dijital hakların korunması ve veri güvenliğinin sağlanmasını önemli politika alanlarından biri olarak görmektedir. Son yıllarda kişisel verilerin korunması konusunda kapsamlı düzenlemeler yapmıştır. Dijital platformların ülke yasalarına uyması gerektiğini savunmaktadır. Bu kapsamda teknoloji şirketlerinin Endonezya'da kayıtlı olması, yasa dışı içeriklere hızlı müdahale edilmesi kullanıcı güvenliğinin sağlanması gibi yükümlülükler getirilmiştir. Çevrimiçi ortamda zararlı içeriklerin toplumsal düzeni etkileyebileceğini savunur. Bu nedenle nefret söylemiyle mücadele, yanlış bilginin yayılmasının önlenmesi, yasa dışı içeriklerin kaldırılması gibi düzenlemeler uygulanmaktadır.

6.8. Almanya

Tarihsel deneyimleri nedeniyle kişisel verilerin korunmasına büyük önem verir ve dijital alanda birey haklarının güçlü şekilde korunmasını savunur. Dünyadaki en güçlü veri koruma sistemlerinden birine sahip ülkelerden biridir. Veri korumasını

temel bir insan hakkı olarak görmektedir. Bu yaklaşım büyük ölçüde General Data Protection Regulation ve Almanya'nın ulusal veri koruma yasalarıyla desteklenmektedir. Almanya'ya göre dijital ortamda da temel haklar korunmalıdır. Dijital platformların zararlı içeriklerle mücadelede daha fazla sorumluluk taşınması gerektiğini savunmaktadır. Bu kapsamda önemli düzenlemelerden biri Network Enforcement Act'tir.

6.9. Birleşik Krallık

Dijital ortamda kişisel verilerin korunmasını desteklerken aynı zamanda teknoloji sektörünün gelişmesini ve siber güvenliğin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Kişisel veri koruması güçlü yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Bu alandaki temel düzenlemelerden biri Data Protection Act 2018'dir. Birleşik Krallık dijital hakları modern insan haklarının önemli bir parçası olarak görmektedir. Bu anlayışa göre bireylerin özel hayatı ve veri gizliliği korunmalıdır, ifade özgürlüğü dijital ortamda da geçerlidir, dijital platformlar kullanıcı haklarına saygı göstermelidir. Dijital platformların kullanıcı güvenliği konusunda daha fazla sorumluluk taşınması gerektiğini savunmaktadır.

6.10. İtalya

Yaklaşımı bireysel gizlilik, insan hakları ve dijital teknolojilerin sorumlu kullanımı üzerine kuruludur. Kişisel verilerin korunması güçlü yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. İtalya'ya göre dijital ortamda da temel hak ve özgürlükler korunmalıdır. Bu anlayışa göre bireylerin özel hayatı ve veri gizliliği korunmalıdır, ifade özgürlüğü dijital ortamda da geçerli olmalıdır, dijital teknolojiler insan haklarına zarar vermemelidir. Büyük teknoloji platformlarının kullanıcı haklarını korumak ve adil rekabeti sağlamak için düzenlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Nefret söylemi ile mücadele, yasa dışı içeriklerin kaldırılması, çocukların çevrimiçi ortamda korunması önemli politika alanları arasında yer almaktadır.

6.11. Kanada

Dijital teknolojilerin gelişimini desteklerken kişisel verilerin korunmasına ve çevrimiçi güvenliğin sağlanmasına büyük önem vermektedir. Kanada'da kişisel veri korumasının temelini Personal Information Protection and Electronic Documents Act oluşturur. Bu düzenlemeler hem kamu hem de özel sektör için geçerlidir. Dijital ortamda da temel hak ve özgürlükler korunmalıdır. Bireylerin özel hayatı korunmalıdır, ifade özgürlüğü dijital ortamda da geçerlidir, devlet ve şirketler kişisel verileri sorumlu şekilde kullanılmalıdır. Dijital platformların kullanıcı haklarını korumak ve çevrimiçi güvenliği sağlamak için belirli düzenlemeler

yapılması gerektiğini savunmaktadır. Bu kapsamda platformların kullanıcı verilerini koruması, zararlı içeriklerle mücadele edilmesi, çevrimiçi platformların şeffaf olması önemli politika alanlarıdır.

6.12.Meksika

Dijital haklar ve veri güvenliği konusundaki yaklaşımı bireysel gizlilik, veri koruması ve güvenli dijital ortam oluşturulması üzerine kuruludur. Meksika'da kişisel verilerin korunması güçlü yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Dijital hakları demokratik toplumların önemli bir parçası olarak görmektedir. Dijital ortamda da temel insan hakları korunmalıdır. Bireylerin özel hayatı ve veri gizliliği korunmalıdır. İfade özgürlüğü dijital ortamda da geçerlidir. Dijital teknolojiler insan haklarına zarar vermemelidir. Dijital platformların kullanıcı haklarını koruması gerektiğini savunmaktadır.

6.13.Meksika

Dijital teknolojilerin ekonomik ve sosyal gelişim için önemli olduğunu kabul ederken kişisel verilerin korunmasına ve çevrimiçi güvenliğin sağlanmasına önem vermektedir. Kişisel verilerin korunması güçlü yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Meksika'ya göre dijital ortamda da temel insan hakları korunmalıdır. Bu anlayışa göre bireylerin özel hayatı ve veri gizliliği korunmalıdır, ifade özgürlüğü dijital ortamda da geçerlidir, dijital teknolojiler insan haklarına zarar vermemelidir. Dijital platformların kullanıcı haklarını koruması gerektiğini savunmaktadır. Dijital teknolojilerin ekonomik büyüme için önemli bir fırsat olduğunu düşünmektedir. Dijital ekonomi teşvik edilmektedir, e-ticaret ve teknoloji girişimleri desteklenmektedir, dijital altyapı yatırımları artırılmaktadır.

6.14.Japonya

Dijital haklar ve veri güvenliği konusundaki yaklaşımı, kişisel veri koruması, teknolojik inovasyon ve güvenli dijital altyapı üzerine kuruludur. Japonya'da kişisel verilerin korunması güçlü yasal düzenlemelerle sağlanmaktadır. Japonya dijital hakları modern toplumda birey haklarının önemli bir parçası olarak görmektedir. Dijital ortamda da bireylerin özel hayatı ve kişisel verileri korunmalıdır. Dijital teknolojileri ekonomik büyüme ve inovasyon için önemli bir fırsat olarak görmektedir. Bu nedenle yapay zekâ ve robotik teknolojilere yatırım yapılmaktadır, dijital inovasyon teşvik edilmektedir, teknoloji şirketleri desteklenmektedir. Japonya'nın küresel teknoloji rekabetinde güçlü kalmasını amaçlanmaktadır.

6.15.Güney Kore

Dünyanın en gelişmiş dijital altyapılarından birine sahiptir. Hem bireylerin veri gizliliğini korumayı hem de dijital inovasyonu desteklemeyi hedeflemektedir. Güney Kore’de kişisel verilerin korunması güçlü yasal düzenlemelerle sağlanmaktadır. Dijital ortamda bireylerin özel hayatı ve veri gizliliği korunmalıdır. Bireylerin kişisel verileri güvence altına alınmalıdır ve dijital teknolojiler insan haklarını ihlal etmemelidir. Güney Kore dijital altyapının güvenliğine büyük önem vermektedir. Bu nedenle siber saldırılara karşı güçlü savunma sistemleri geliştirilmektedir, kritik altyapılar korunmaktadır, kamu ve özel sektör arasında siber güvenlik iş birliği artırılmaktadır.

6.16.Hindistan

Dünyanın en büyük internet kullanıcı nüfuslarından birine sahip olan Hindistan, dijital ekonominin gelişmesini desteklerken aynı zamanda kişisel verilerin korunmasına ve çevrimiçi güvenliğe önem vermektedir. Son yıllarda kişisel veri korumasını güçlendirmek için yeni düzenlemeler yapmıştır. Önemli düzenlemelerden biri olan Digital Personal Data Protection Act, Hindistan’da veri koruma sistemini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Hindistan’da bireylerin gizlilik hakkı önemli bir temel hak olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşım özellikle Justice K.S. Puttaswamy v. Union of India kararında açıkça vurgulanmıştır. Bu anlayışa göre bireylerin özel hayatı korunmalıdır, kişisel verilerin izinsiz kullanımı sınırlandırılmalıdır. Dijital platformların kullanıcı güvenliği ve kamu düzeni açısından belirli kurallara uyması gerektiğini savunmaktadır. Sosyal medya platformlarına içerik denetimi yükümlülükleri getirilmektedir. Teknoloji şirketlerinin yerel yasalara uyması beklenmektedir.

6.17.Brezilya

Latin Amerika’da dijital haklar konusunda en gelişmiş hukuki çerçevelerden birine sahiptir. Hem kullanıcıların temel haklarını korumayı hem de dijital ekonomiyi geliştirmeyi hedeflemektedir. Brezilya’da kişisel verilerin korunması güçlü yasal düzenlemelerle sağlanmaktadır. Dijital ortamda bireylerin temel haklarının korunmasını savunmaktadır. Bu yaklaşımın temelini Marco Civil da Internet adlı internet yasası oluşturmaktadır. Brezilya bu yasa ile interneti demokratik ve özgür bir alan olarak korumayı amaçlamaktadır. Brezilya’ya göre dijital platformlar kullanıcı haklarını korumakla yükümlüdür. Teknoloji şirketlerinin veri kullanımı denetlenmektedir, kullanıcı verilerinin kötüye kullanılmasının önüne geçilmektedir, platformların içerik yönetimi ve veri politikaları daha şeffaf hale getirilmektedir.

6.18.Suudi Arabistan

Yaklaşımı ulusal güvenlik, devlet denetimi, veri koruma düzenlemeleri ve dijital dönüşüm üzerine kuruludur. Ülke bir yandan kişisel verilerin korunmasına yönelik yasal düzenlemeler geliştirirken diğer yandan internet ve dijital platformlar üzerinde güçlü bir devlet kontrolü uygulamaktadır. Düzenlemeler ülkede veri koruma standartlarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Dijital ortamda birey haklarının korunmasını kabul etmekle birlikte, internetin toplumsal düzen ve ulusal güvenlik açısından denetlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu nedenle Suudi Arabistan'ın dijital haklar yaklaşımı, birçok Batı ülkesine göre daha devlet merkezli bir yapıdadır. Suudi Arabistan dijital teknolojileri ekonomik dönüşümün önemli bir aracı olarak görmektedir. Bu yaklaşım özellikle Saudi Vision 2030 kapsamında geliştirilmektedir.

6.19.Arjantin

Latin Amerika'da veri koruma alanında erken düzenlemeler yapan ülkelerden biridir. Arjantin'de kişisel verilerin korunması Personal Data Protection Law ile düzenlenmektedir. Bu yasa sayesinde Arjantin, veri koruma konusunda uluslararası standartlara yakın bir sistem oluşturmayı amaçlamaktadır. Arjantin dijital ortamda bireylerin temel haklarının korunmasını önemli görmektedir. Bu yaklaşım doğrultusunda bireylerin kişisel verileri ve özel hayatı korunmalıdır, dijital ortamda ifade özgürlüğü desteklenmelidir, teknolojik gelişmeler insan haklarına uygun şekilde kullanılmalıdır. Siber saldırılara karşı ulusal stratejiler geliştirilmektedir, kritik dijital altyapılar korunmaktadır, kamu kurumları ve özel sektör arasında siber güvenlik işbirliği artırılmaktadır.

6.20.Güney Afrika

Dijital haklar ve veri güvenliği konusunda bireylerin mahremiyetini korumayı ve dijital ortamda insan haklarını güçlendirmeyi hedefleyen bir yaklaşım benimsemektedir. Ülkede kişisel verilerin korunması Protection of Personal Information Act (POPIA) ile düzenlenmiş olup, kurumların kişisel verileri sorumlu ve güvenli şekilde işlemesini zorunlu kılar. Güney Afrika aynı zamanda siber güvenliği güçlendirmeyi, dijital altyapıyı korumayı ve vatandaşların güvenli dijital hizmetlere erişimini artırmayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte dijital eşitsizlik, internet erişimindeki bölgesel farklılıklar ve siber suçlarla mücadele gibi konular ülkenin karşılaştığı önemli zorluklar arasında yer almaktadır.

7.Sonuç

Dijital haklar ve veri güvenliği, dijitalleşen dünyada bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması açısından giderek daha önemli hale gelmektedir. İnternet ve dijital teknolojilerin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesi, kişisel verilerin korunması, ifade özgürlüğünün güvence altına alınması ve güvenli bir dijital ortamın sağlanması konularını küresel politika gündeminin merkezine taşımıştır. G20 ülkelerinin yaklaşımları incelendiğinde dijital haklar ve veri güvenliği konusunda farklı modellerin bulunduğu görülmektedir. Avrupa Birliği birey merkezli ve güçlü veri koruma düzenlemeleriyle öne çıkarken, Amerika Birleşik Devletleri daha çok inovasyon ve serbest piyasa yaklaşımını benimsemektedir. Çin ve Rusya gibi bazı ülkeler dijital alanı ulusal egemenlik ve güvenlik perspektifinden ele alırken, birçok ülke ise bireysel hakların korunması ile siber güvenlik arasında denge kurmaya çalışmaktadır. Bu durum dijital yönetim alanında tek tip bir modelin bulunmadığını göstermektedir. Gelecekte dijital hakların korunabilmesi için yalnızca ulusal düzenlemeler yeterli olmayacaktır. Artan veri akışı, küresel teknoloji şirketlerinin etkisi ve sınır ötesi siber tehditler nedeniyle uluslararası iş birliği büyük önem taşımaktadır.

İnsan Ticareti (Modern Kölelik)

1.Giriş

İnsan ticareti; kuvvet kullanma, tehdit, kaçırma, hile veya çaresizlikten yararlanma yollarıyla insanların istismar edilmek üzere temin edilmesi, nakledilmesi veya barındırılmasıdır. Bu kavram, günümüzde "Modern Kölelik" olarak adlandırılır. Kölelik yasal olarak kaldırılmış olsa da insanların bedeni ve emeği üzerindeki kontrolün başkasına geçmesi durumu şekil değiştirerek devam etmektedir.

2.İnsan Ticareti ile Mücadelede Küresel Yaklaşım

İnsan ticareti ile mücadele, günümüzde uluslararası toplumun en önemli insan hakları ve güvenlik gündemlerinden biridir. İnsan ticareti bireylerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden, insan onurunu zedeleyen ve organize suç ağları tarafından yürütülen küresel bir suç türü olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle devletler, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri arasında güçlü bir iş birliği gerektirmektedir. Dünya genelinde insan ticaretiyle mücadele politikaları genellikle dört temel sütun üzerine inşa edilmektedir

2.1.Önleme (Prevention)

İnsan ticaretinin ortaya çıkmasını engellemek amacıyla toplumda farkındalık artırıcı kampanyalar, eğitim programları ve bilgilendirme çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca yoksulluk, düzensiz göç, toplumsal eşitsizlik ve iş gücü piyasasındaki kırılğanlıklar gibi insan ticaretini besleyen yapısal nedenlerin azaltılması da önleme politikalarının önemli bir parçasıdır.

2.2.Koruma (Protection)

İnsan ticareti mağdurlarının tespiti ve korunması mücadelede temel bir önceliktir. Birçok ülkede mağdurlara güvenli barınma, psikolojik destek, sağlık hizmetleri ve hukuki danışmanlık gibi kapsamlı destek mekanizmaları sağlanmaktadır. Ayrıca bazı ülkelerde mağdurlara geçici veya kalıcı oturma izni verilerek güvenli bir yaşam kurmaları desteklenmektedir.

2.3.Kovuşturma (Prosecution)

İnsan ticareti suçunu işleyen kişi ve organize suç ağlarının tespit edilmesi ve cezalandırılması, devletlerin adli ve güvenlik kurumları tarafından yürütülen soruşturmalarla sağlanmaktadır. Uluslararası sözleşmeler ve ulusal ceza yasaları, insan ticaretini ağır bir suç olarak tanımlamakta ve failer için ciddi yaptırımlar öngörmektedir.

2.4.İş Birliği (Partnership)

İnsan ticareti sınır aşan bir suç olduğu için devletler arası iş birliği büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, kolluk kuvvetleri ve hükümetler arasında bilgi paylaşımı ve koordinasyon sağlanmaktadır. Ortak operasyonlar, veri paylaşım mekanizmaları ve uluslararası anlaşmalar, küresel mücadeleyi güçlendiren önemli araçlardır. Uluslararası kuruluşların raporlarına göre dünyada milyonlarca insan hâlâ zorla çalıştırma, cinsel sömürü ve borç esareti gibi modern kölelik biçimlerine maruz kalmaktadır. Bu durum, insan ticaretinin yalnızca bir güvenlik sorunu değil aynı zamanda küresel ölçekte bir insan hakları krizi olduğunu göstermektedir. Bu nedenle insan ticaretiyle mücadelede yalnızca ulusal politikalar değil, aynı zamanda güçlü uluslararası iş birlikleri, şeffaf tedarik zincirleri ve mağdur odaklı politikalar büyük önem taşımaktadır.

2.5.TEMEL KAVRAMLAR VE FARKLAR

İnsan ticareti ile göçmen kaçakçılığı arasındaki ayırım, G20 masasında doğru politika üretmek için kritiktir:

- Göçmen Kaçakçılığı: Kişinin rızasıyla gerçekleşen, sınırı geçince biten devlete karşı bir suçtur.
- İnsan Ticareti (Modern Kölelik): Rızanın olmadığı veya hileyle alındığı, sınır geçilse de sömürünün devam ettiği insanlığa karşı bir suçtur.

2.6.Uluslararası Gün

Birleşmiş Milletler tarafından 2013 yılında ilan edilmiştir. Amaç küresel farkındalık yaratmak ve mağdurların korunmasını güçlendirmektir.

2.7.İnsan Ticaretinin İnsan Hakları Boyutu

İnsan ticareti yalnızca bir güvenlik sorunu değil aynı zamanda insan hakları ihlali, organize suç, ekonomik sömürü sistemi olarak kabul edilmektedir.

2.8.İnsan Ticareti ile Göçmen Kaçakçılığı Farkı

Bu iki kavram karıştırılmamalıdır:

Göçmen Kaçakçılığı: Kişinin rızası vardır. Amaç bir ülkeye yasadışı girmektir. Sınır geçildiğinde suç ve ilişki biter. (Devlete karşı suçtur).

İnsan Ticareti: Kişinin rızası yoktur (veya kandırılmıştır). Amaç sömürüdür. Sınır geçilse bile sömürü devam eder. (İnsanlığa karşı suçtur).

3.Küresel Durum ve G20'nin Rolü

- ILO verilerine göre dünyada 50 milyon insan modern kölelik koşullarında yaşamaktadır.
- Ekonomik Boyut: Yıllık 150 milyar dolarlık yasa dışı kâr ile silah ve uyuşturucudan sonraki en büyük suç ekonomisidir.
- G20'nin Önemi: G20 ülkeleri dünya ticaretinin %75'ini yönetir. Tükettiğimiz kahveden giydiğimiz kıyafete, telefonumuzdaki kobalttan yediğimiz çikolataya kadar küresel tedarik zincirlerindeki zorla çalıştırma riski en çok G20'nin sorumluluğundadır.

3.1.Sömürü Alanları

Cinsel Sömürü: Özellikle kadın ve çocukların fuhşa zorlanması (%50'den fazlası).

Zorla Çalıştırma (Emek Sömürüsü): Tarım, inşaat, tekstil, maden ve ev işçiliği.

Çocuk Ticareti: Dilencilik, çocuk askerliği, yasa dışı evlat edinme.

Organ Ticareti: Yoksul bireylerin organlarının satılması.

4. G20 Ülkelerinin Görüşleri

4.1.Almanya

Avrupa'nın en büyük ekonomisi olarak insan ticareti mağdurları için birincil hedef ülke konumundadır. Yasal çerçeve güçlü olsa da fuhuşun yasal olması ve işgücü piyasasındaki açıklar sorun yaratmaktadır. Almanya, AB'nin insan ticareti direktiflerini uygular. Ancak federal sistem nedeniyle eyaletler arası koordinasyon sorunları yaşanabilir. Tedarik Zinciri Yasası ile şirketlerin yurt dışı üretimlerini denetlemesi zorunludur. Almanya'da fuhuşun yasal ve düzenlenmiş olması (Eros Center'lar vb.) tartışmalıdır. Yasal genelevlerin varlığı, insan tacirlerinin mağdurları "yasal çalışan" kılıfına sokarak sömürmesini kolaylaştırabilir. Mağdurların çoğu Romanya, Bulgaristan ve Nijerya kökenlidir.

4.2.Türkiye

Coğrafi konumu nedeniyle dünyadaki en kritik transit ve hedef ülkelerden biridir. Göç yolları üzerinde olması riski artırır. Türk Ceza Kanunu Madde 80, insan ticaretini ağır suç sayar. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi bünyesinde Mağdur Destek Hizmetleri ve "157 YİMER" acil yardım hattı aktiftir. Dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke olması, insan tacirleri için bir fırsat havuzu yaratır. Savaştan kaçan, kayıtsız ve korumasız kadın/çocuklar cinsel sömürü ve zorla çalıştırma riski altındadır. Tekstil, tarım ve küçük sanayide kayıt dışı göçmen emeği yaygındır. Çocuk işçiliği ve sokakta zorla dilendirilen çocuklar, insan ticaretinin en görünür yüzüdür.

4.3.Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

İnsan ticaretiyle mücadelede küresel liderlik iddiasındadır (TIP Raporu yayınlar) ancak ülke içinde hem cinsel sömürü hem de zorla çalıştırma yaygındır. "Trafficking Victims Protection Act " temel yasadır. ABD, diğer ülkeleri "insan ticareti karnesi" ile derecelendirir. Sadece göçmenler değil; ABD vatandaşı evsiz gençler, koruyucu aile sisteminden kaçan çocuklar ve yerli halk cinsel sömürü riski altındadır. İşçiler Mevsimlik tarım işçiliği vizesiyle (H-2A) gelen göçmenlerin, pasaportlarına el konularak borç karşılığı zorla çalıştırıldığı modern kölelik vakaları sıkça raporlanır.

4.4.Çin

Dünyanın üretim üssü olması nedeniyle zorla çalıştırma iddialarının merkezindedir. Ayrıca iç göç hareketliliği sömürü riskini artırır. Özellikle Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde etnik azınlıkların pamuk tarlalarında ve fabrikalarda zorla çalıştırıldığına dair uluslararası raporlar mevcuttur. Çin bunu reddetse de G20 gündeminde tartışmalıdır. Kırsaldan kente göç eden işçilerin sosyal haklarını kısıtlayan "Hukou" (nüfus kaydı) sistemi, işçileri işveren karşısında savunmasız bırakır. Tek çocuk politikasının yarattığı erkek nüfus fazlası nedeniyle, komşu ülkelerden (Vietnam, Kamboçya, Myanmar) kadınların kaçırılarak zorla evlendirilmesi sorunu vardır.

4.5.Birleşik Krallık

Modern Kölelik Yasası (Modern Slavery Act 2015) ile dünyada yasal öncülük yapan ülkedir. Bu yasa, büyük şirketlerin tedarik zincirlerinde kölelik olmadığını raporlamasını zorunlu kılar. Şeffaflık açısından devrim niteliğindedir. Ülke içinde uyuşturucu çetelerinin, şehirlerden kırsala uyuşturucu taşımak için çocukları "kurye" olarak kullanması büyük bir iç insan ticareti sorunudur. Arnavutluk ve Vietnam gibi ülkelerden kaçırılan kişilerin kenevir tarlalarında, oto yıkamacılarda ve manikür salonlarında zorla çalıştırılması yaygındır.

4.6.Hindistan

Nüfus yoğunluğu ve yoksulluk nedeniyle sayısal olarak dünyada en fazla modern kölenin bulunduğu ülkelerden biridir. Kişilerin, atalarından kalan veya kendi küçük borçları karşılığında nesiller boyu zorla çalıştırılmasıdır. Yasa dışı olsa da tuğla ocaklarında ve tarımda yaygındır. Çocukların kaçırılarak dilendirilmesi, ev hizmetçisi yapılması veya halı dokuma atölyelerinde kullanılması. Kast sisteminde alt kasta mensup kişiler insan tacirleri karşısında sosyal olarak daha savunmasızdır.

4.7.Fransa

Özellikle cinsel sömürü ve ev içi kölelik konularında sorunlar yaşamaktadır. Fransa, "İsveç Modeli"ni (Nordic Model) benimseyerek seks işçiliğini değil, "seks satın almayı" suç sayar. Amaç talebi azaltmaktır. Mağdurların çoğu Batı Afrika (Nijerya) ve Doğu Avrupa kökenlidir. Diplomatların veya varlıklı ailelerin yanında çalışan göçmen kadınların pasaportlarına el konularak 7/24 çalıştırıldığı vakalar görülür. "Özel alan" olduğu için denetimi zordur.

4.8.İtalya

Afrika'dan Avrupa'ya deniz yoluyla gelen göçmenlerin ilk giriş kapısıdır. Bu durum mafya yapılanmaları için pazar oluşturur. İtalya'ya gelen Afrikalı kadınların birçoğu, ülkelerinde "voodoo/juju" ritüelleriyle korkutularak borçlandırılmakta ve İtalya'da zorla fuhuş yaptırılmaktadır. Güney İtalya tarımında "Caporale" denilen yasa dışı araçların göçmenleri insanlık dışı koşullarda zorla çalıştırdığı bir sömürü sistemidir.

4.9.Rusya

Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan'dan gelen milyonlarca göçmen işçi inşaat ve tarım sektöründe çalışır. Pasaportlara el koyma, ücret ödememe ve kötü barınma koşulları yaygındır. Kuzey Kore ile yapılan anlaşmalar kapsamında, Kuzey Koreli işçilerin Rusya'da devlet gözetiminde zorla çalıştırıldığı raporlanmaktadır.

4.10.Brezilya

İnsan ticareti, tarım, hayvancılık ve ormancılık sektöründeki kölelik benzeri uygulamalarla öne çıkar. Brezilya hükümeti, işçileri kölelik koşullarında çalıştırdığı tespit edilen şirketleri "Kirli Liste"de yayınlayarak ifşa eder. Ormansızlaştırma ve yasa dışı madencilik bölgelerinde, yerli halkın ve işçilerin silah zoruyla çalıştırılması yaygındır.

4.11.Suudi Arabistan

Körfez ülkelerinin genel sorunu olan "Kefala" (Sponsorluk) sistemi, insan ticareti riskini yapısal hale getirir. Göçmen işçinin yasal statüsü tamamen işverenine bağlıdır. İşçi, işverenin izni olmadan iş değiştiremez veya ülkeden çıkamaz. Bu durum işverene sınırsız güç verir. Özellikle Asya ve Afrika'dan gelen kadın ev işçileri, mahremiyet gerekçesiyle denetlenmeyen evlerde fiziksel, cinsel şiddete ve zorla çalıştırmaya maruz kalmaktadır.

4.12.Japonya

Gelişmiş bir ülke olmasına rağmen devlet destekli programlar ve eğlence sektörü üzerinden eleştirilmektedir. Gelişmekte olan ülkelere stajyer adı altında getirilen kişilerin aslında düşük ücretli işgücü olarak fabrikalarda ağır şartlarda çalıştırılır ve borçlandırılır. Joshi Kosei işletmeleri adı altında, reşit olmayan kızların eğlence sektöründe yarı-cinsel hizmetlerde kullanılması.

4.13.Güney Kore

Hem cinsel sömürü hem de göçmen işçi sömürüsü açısından hedef ülkedir. Filipinler ve diğer Asya ülkelerinden sanatçı ya da dansçı olarak getirilen kadınların, gece kulüplerinde zorla çalıştırıldığı ve pasaportlarına el konulduğu görülür. Tarım ve Balıkçılık İstihdam İzni Sistemi (EPS) ile gelen işçilerin iş yeri değiştirme özgürlüğünün kısıtlı olması, zorla çalıştırma riski yaratır.

4.14.Endonezya

Büyük bir işgücü kaynağıdır. Vatandaşları yurt dışında sömürüye maruz kalırken, ülke içinde de sorunlar vardır. Endonezyalı erkekler, uluslararası sularda avlanan balıkçı gemilerinde aylarca karaya çıkmadan, şiddet görerek ve maaşsız çalıştırılmaktadır. Orta Doğu ve Asya'ya giden milyonlarca Endonezyalı ev işçisi, gittikleri ülkelerde insan ticareti mağduru olabilmektedir.

4.15.Kanada

İnsan haklarına saygılı imajına rağmen, yerli halklar ve geçici işçiler konusunda sorunlar yaşar. Kanada yerlisi (Indigenous) kadın ve kız çocuklarının cinsel sömürü amaçlı insan ticaretine maruz kalma oranı, diğer gruplara göre orantısız şekilde yüksektir. İşçi Programı İşverene bağlı statü, işçilerin sınır dışı edilme korkusuyla kötü çalışma koşullarına sessiz kalmasına neden olmaktadır.

4.16.Meksika

Meksika'da insan ticareti, güçlü uyuşturucu kartellerinin faaliyetleriyle iç içe geçmiştir. Suç örgütleri, göçmenleri kaçırmak için fidye istemekte, ödeyemeyenleri ise zorla uyuşturucu kuryesi olarak veya tarlalarda çalıştırmaktadır. Orta Amerika'dan ABD'ye gitmeye çalışan göçmenler, Meksika'dan geçerken insan tacirlerinin en büyük hedefidir.

4.17.Güney Afrika

Afrika kıtasının en gelişmiş ekonomisi olarak göçmen akınına uğrar. Geleneksel bir uygulama olan "kız kaçırma", günümüzde insan ticareti ve zorla evlilik kılıfı olarak kullanılabilir. Komşu ülkelere gelen kayıtsız göçmenlerin, yasa dışı madenlerde tehlikeli koşullarda çalıştırılması yaygındır.

4.18.Avustralya

Asya-Pasifik bölgesindeki tedarik zincirleri nedeniyle insan ticaretiyle bağlantılıdır. 2018'de kabul edilen Modern Kölelik Yasası ile şirketlerin tedarik zinciri şeffaflığını zorunlu kılmıştır. İngiltere modelini örnek almıştır. Tarım

sektöründe çalışan geçici vize sahiplerinin sömürülmesi ve yasa dışı genelevlerdeki göçmen kadınlar temel sorunlardır.

4.19.Arjantin

Latin Amerika'da insan hakları konusunda aktiftir ancak emek sömürüsü sorunu vardır. Bolivya ve Paraguay'dan gelen göçmenlerin, merdiven altı tekstil atölyelerinde insani olmayan koşullarda barındırıldığı ve çalıştırıldığı bilinmektedir. Mevsimlik tarım işçilerinin borçlandırılarak sömürülmesi yaygındır.

4.20.Avrupa Birliği (AB)

İnsan ticaretiyle mücadelede dünyadaki en gelişmiş yasal düzenlemelere ve kurumlar arası işbirliği ağlarına sahip bölgedir. 2011/36/EU Sayılı Direktif, AB'nin insan ticaretiyle mücadelesinin temel taşıdır; üye ülkelerin yasalarını uyumlu hale getirir ve cezaların caydırıcılığını sağlar. Europol ve Eurojust, sınır aşan suç ağlarını çökertmek için polis ve adli makamlar arasında anlık bilgi paylaşımı sağlar. Şirketlere, ürünlerinin üretim aşamasında zorla çalıştırma olmadığını kanıtlama yükümlülüğü getirilmiştir. İnsan ticareti mağdurlarına, fail aleyhine ifade vermeseler bile geçici oturma izni, barınma ve psikolojik destek sağlama zorunluluğu vardır.

5.Sonuç

İnsan ticareti veya literatürdeki tanımıyla "modern kölelik", 21. yüzyılın en ağır insan hakları ihlallerinden biri olarak şekil değiştirerek varlığını sürdürmektedir. Çalışmada görüldüğü üzere; Almanya'daki yasal boşluklardan Suudi Arabistan'daki "Kefala" sistemine, Türkiye'nin kritik transit konumundan Çin'deki zorla çalıştırma iddialarına kadar hiçbir bölge bu suçtan azade değildir. 2026 yılı perspektifinden bakıldığında, yıllık 150 milyar dolarlık devasa suç ekonomisiyle mücadele etmenin sadece kolluk kuvvetlerinin bir görevi değil, aynı zamanda küresel bir sistem reformu gerekliliği olduğu açıktır.

Bu karmaşık tabloyu değiştirebilmek adına geleceğe yönelik şu çıkarımlar hayati önem taşımaktadır:

1. **Tedarik Zinciri Şeffaflığı:** G20 ülkelerinin dünya ticaretindeki hakimiyeti, onlara büyük bir sorumluluk yüklemektedir. İngiltere, Fransa ve Avustralya örneklerinde olduğu gibi, şirketlerin üretim aşamalarında zorla çalıştırma olmadığını kanıtlama yükümlülüğü (Due Diligence) küresel bir standart haline getirilmelidir. Tüketilen bir çikolatanın veya kullanılan bir telefonun

arkasında bir çocuğun emeğinin ya da bir borç esaretinin olmaması, ancak katı denetim yasalarıyla mümkündür.

- 2. Mağdur Odaklı Yaklaşım:** İnsan ticaretiyle mücadele sadece "suçluyu cezalandırmak" üzerine kurulmamalıdır. Türkiye'nin "157 YİMER" hattı veya AB'nin koruma direktifleri gibi örnekler çoğaltılmalı; mağdurların sınır dışı edilme korkusu yaşamadan adalete erişebilmesi sağlanmalıdır. Mağdurların cezalandırılması, sadece insan tacirlerinin işine yaramaktadır.
- 3. Teknoloji ve Veri Paylaşımı:** İnsan tacirleri dijital dünyayı (kripto paralar, bot hesaplar, şifreli iletişim) etkin kullanırken, devletlerin de Europol ve Interpol gibi yapılar üzerinden veri paylaşımını dijital çağa entegre etmesi zorunludur.
- 4. Yapısal Nedenlerle Mücadele:** Savaşlar, iklim göçleri ve derin yoksulluk; insan tacirleri için "hammadde" sağlamaktadır. Afrika Birliği'nin vurguladığı gibi, ekonomik istikrar ve güvenli göç yolları oluşturulmadığı sürece, modern kölelik her zaman kendine yeni sığınaklar bulacaktır.

Sonuç olarak; insan bedeni, emeği ve onuru üzerinden ticaret yapan bu "modern kölelik" düzenini yıkmak; devletlerin egemenlik haklarını, şirketlerin kâr marjlarını ve bireylerin tüketim alışkanlıklarını "insan onuru" odağında yeniden değerlendirmesiyle mümkün olacaktır. İnsan ticareti bir kader değil, küresel sistemin bir arızasıdır ve çözümü ancak güçlü bir uluslararası iradeyle sağlanabilir.

Sekme 4

Sekme 5

Sekme 2

Sekme 3

Sekme 6

Sekme 7

